

STÄLL OM!

FÖR FRED PÅ JORDEN OCH FRED MED JORDEN

NR 7 JANUARI 2026

Liza Smirnova är en rysk krigsmotståndare, bosatt i Frankrike. Tillsammans med andra ryssar och ukrainare i landsflykt är hon med i gruppen *Fred nerifrån* som samlats till gemensamt motstånd mot kriget. En desertör från ryska armén har gått med i gruppen.

STÄLL OM!

FÖR FRED PÅ JORDEN OCH FRED MED JORDEN

NR 7 JANUARI 2026

fredsredaktion@gmail.com

Redaktion: Tord Björk, Lorenz Jolin,
Åke Eriksson (chefredaktör och grafiker),
Annelie Hultén Contreras.

Ställ om! arbetar med uppropet
För fred och klimaträttvisa som grund.
För innehållet i signerade artiklar
ansvarar skribenten själv.

Ställ om! är en tidning gjord av aktivister för
fred på jorden och fred med jorden. Det är en
tidning i PDF-format som ska kunna läsas på
datorns skärm, på "padda" och telefon.
Den kan skrivas ut i A4.

Ställ om! görs med uppropet *För fred och
klimaträttvisa* som grund. Redaktionen är
en självständig del av *Nätverket för fred och
klimaträttvisa* som bildats av organisationer
som undertecknat uppropet.

Ställ om! är ett projekt helt utanför pengarnas
värld: inga arvoden, inga tryckkostnader, inga
prenumerantpengar. Tanken är att ***Ställ om!***
ska vara så intressant och matnyttig för folk i
klimat- och fredsrörelsen att den så att säga
sprider sig själv genom nätverken.

Så om du vill att fler ska läsa det du just nu har
på skärmen: Sprid ***Ställ om!*** i dina nätverk!
DELA! DELA! DELA!

Tidigare nummer av ***Ställ om!*** kan du hämta på
<https://www.artisterforfred.se/st%C3%A4ll-om>

Demonstrationen utanför Den norska Nobelkommitténs hus i Oslo var mäktig!

Här till vänster ser vi Machados dotter tala (istället för sin mor) utanför Nobelcentret.

Bottennapp i Oslo

Av alla misslyckade eller felriktade fredsprisutdelningar genom 125 år är priset till Maria Corina Machado det absoluta botten-
nappet! Därför ställde det norska fredsrådet in fackeltåget som man brukar arrangera varje år.

Istället blev det motdemonstrationer från freds-
relsen och en marsch utan plakat eller banderoller, som
Den norska Nobelkommittén själv fick arrangera – man

satsade miljoner på en PR-byrås arbete med annonstav-
lor och dyra konsulter! På kvällen den 10 december stod
fredsanhängarna på Karl Johans högsta höjd med sitt
appellmöte, medan de som stödde fredspristagaren, och
idén om att fred kan skapas med en militär invasion och
militärkupp i Venezuela, marscherade den korta sträck-
an från Nobelcentret till Grand hotell, där Maria Corina
Machado dök upp och fick vinka från balkongen.

Fakta är följande:

Ordalydelsen i Alfred Nobels testamente

”den som har verkat mest och bäst för
folkens förbrödrande ...”

Den norska nobel- kommitténs motivering

Machado ”bring[s] the Venezuelan
opposition together” (har samlat den
venezuelanska oppositionen)

Den sanna bilden av Maria Corina Machados liv

Experter säger att hon är en mycket
splittrande kraft i Venezuela och inte
representerar någon internationell
ansträngning för fred och vänskap
mellan nationer.
Hon har uttalat sitt stöd för Israels
folkmord i Gaza och Israels ockupation
av Västbanken.

och verka för] ”avskaffande eller
minskning av stående arméer”

”Resisting militarization” (står emot
militarisering)

Hon har upprepade gånger begärt att
utländska makter ska ingripa militärt
i Venezuela för att störta regeringen,
och hon stöder USA:s utomrättsliga
avrättningar av venezuelanska fiskare
(påstådda narkotikasmugglare).

samt verka för ”bildande och spridande
av fredskongresser”

Machado ”has been steadfast in her
support for a peaceful transition to
democracy” (har varit orubblig i sitt stöd
för en fredlig övergång till demokrati)

Hennes vädjan till utländska makter
att ingripa i Venezuela för regimskifte
är motsatsen till ”bildandet och
spridningen av fredskongresser”.
Det är en vädjan om utländsk militär
intervention.

Den här sammanställningen ligger till grund för
en anmälan som föreningen Lay Down Your Arms gjort
till Länsstyrelsens i Stockholm att ingripa och stoppa
priset. Alla stiftelser i Sverige står under tillsyn av läns-
styrelser och Nobelstiftelsen är registrerad i Stockholm.
Länsstyrelsen ska se till att stiftelserna följer sina egna
regler, i det här fallet Nobels testamente. Därför skrev
LDYA följande till länsstyrelsen:

Antingen ingriper länsstyrelsen nu och uppmanar
Nobelstiftelsen att stoppa utbetalningen av Nobels dona-
tionsmedel till Maria Corina Machado,

Eller så väljer man att låta utbetalningen ske, och gör
sin granskning i efterhand, och därmed görs Nobelstif-

telsens styrelse personligt ansvariga för att återbetala
prissumman om 11 miljoner svenska kronor:

Länsstyrelsen ingrep inte innan prisutdelningen,
men har registrerat anmälan och kommer att granska
fallet. I ett tidigare beslut har länsstyrelsen uppmanat
Nobelstiftelsens styrelse att utöva sitt överordnade
ansvar för att alla de fem Nobelprisen delas ut i enlighet
med testamentet.

Det var 2012 då föreningen Lay Down Your Arms gjort
anmälan mot priset till EU. Den gången svarade läns-
styrelsen med ett tydligt uttalande till Nobelstiftelsen
att i lagens mening är de olika Nobelkommittéerna som

utser pristagare inte ansvariga utan deras förslag måste kontrolleras av stiftelsens styrelse. Nobelstiftelsen begärde efter detta att få ett undantag i stiftelselagens regler – vilket avslogs av Kammarkollegiet. Lagen gäller alltså – låt oss se hur Nobelstiftelsen och länsstyrelsen agerar den här gången.

Det finns fler formella anmälningar mot priset till Maria Corina Machado:

En grupp från Venezuela under ledning av en affärsman (med verksamhet i Dubai, Shanghai och Caracas) har besökt Stockholm två gånger för att få svenska myndigheter att agera. Samma grupp har också polisanmält den norska Nobelkommitténs ordförande Jørgen Watne Frydnes för medvetna lögnen om situationen i Venezuela och förtal, under sitt tal vid Nobelprisceremonin.

Sven Ruin har riktat en anmälan till Nobelstiftelsens revisorer.

Julian Assange riktar in sig på den norska Nobelkommittén.

Protesterna mot fredspriset 2025 är starkare än protesterna mot priset till Kissinger, priset till EU, priset till Roosevelt eller något annat pris sedan starten 1901. Den norska Nobelkommittén försöker helt enkelt hylla det US-amerikanska mönstret av regimförändringar med vapenmakt runt om i världen, inte bara i Latinamerika.

Nobelkommitténs ordförande Frydnes har nära kopplingar till National Endowment for Democracy som ger ekonomiskt stöd till bl.a. den norska Helsingforskommittén och dess kampanjer mot den norska professorn och Rysslandskännaren Glenn Diesen och fredsrörelsen i stort. Frydnes är också ordförande i norska Pen, även den finansieras av National Endowment for Democracy.

Likasa är den nyrekryterade forskningschefen på

norska Nobelstiftelsen Kristian Berg Harpviken en god vän av National Endowment, som ger årliga miljonbelopp till Fredsforskningsinstitutet Prio, där Harpviken varit chef och professor i många år.

Protesterna i Oslo samlade fredsrörelsens alla organisationer från de traditionella som "kvinnoligan", dvs. IKFF och Norges fredslag – två år yngre än Svenska Freds – till nya organisationer som Antikrigsinitiativet, partiet Fred och Rättvisa och "Bestemødrer for fred". Därtill solidaritetsrörelsen med Latinamerikakommittén och Palestinarörelsen.

Vid ett seminarium i Litteraturhuset dagen innan fredsprisutdelningen talade kända fredsföreträdare som Ingeborg Breines, Ola Tunander och John Jones, flera Latinamerikaexperter, affärsmannen Mauro Herrera från Venezuela och en norsk officiell valövervakare inrest från Bergen som vederlade kritiken att senaste valet i Venezuela inte hade gått rätt till. Mötet direktsändes av TV-kanalen TeleSUR som går att se i hela Latinamerika. Seminariet finns också inspelat och kan ses på länk:

www.laydownyourarms.today

Demonstrationerna mot fredspriset i Oslo var häftiga att följa. Den första demonstrationen var utanför Nobelkommitténs kontor i centrala Oslo. Den andra hölls på själva Nobeldagen på Karl Johan.

När folk från den Machado-trogna demonstrationen gick hem längs Karl Johan passerade protestdemonstrationen – och norska polisen fick jobba hårt för att föra undan de högröstade förbipasserande i sina högklackade skor och bonjourer. Lärdom: yttrandefriheten har inget starkt stöd bland Machados anhängare i Norge.

Text och bild: Tomas Magnusson

Rätt tänkt i Milano

Lay Down Your Arms årliga pris om 100 000 kr till "fredsförfäktare" – samma målformulering som Nobel använde – gick 2025 till Francesca Albanese, FN:s särskilda rapportör för de ockuperade palestinska områdena. Priset delades ut den 20 december i Milano, av LDYA:s ordförande John Jones.

Lay Down Your Arms arbetar för att föra vidare Fredrik Heffermehls (1938–2023) mångåriga kamp för att återupprätta Nobels fredspris. Om du vill stödja arbetet för ett återupprättat fredspris, välkomnas en stödbidrag till Lay Down Your Arms

bankgiro 593-3395. Swishnummer 123 353 3957. Ange bidrag.

Fakta om Nobels fredspris, om kampen för att återupprätta ett pris enligt Nobels testamente, om vem som fått priset, om vem som inte borde fått det, samt vilka "fredsförfäktare" som Nobelkommittén "glömt" – allt detta finns i Fredrik Heffermehls bok *The Real Nobel Peace Prize – A Squandered Opportunity to Abolish War*.

Den kom ut i november 2023. Kostar 190 kr inkl. porto – beställ via email till tomas.magnusson.1984@gmail.com.

Folkens toppmöte

”När en försvarare skyddar territorium och natur skyddas inte bara en individ utan en hel befolkning och det gynnar oss alla i den globala gemenskapen”

Förslag inför COP30

Avmilitarisering och att militära utgifter dirigeras om till de regioner som drabbas av klimatkatastrofer. Det är två av de förslag som Folkens toppmöte lämnade över till ordförande för COP30, den brasilianske miljöministern André Corrêa do Lago.

Hundratals organisationer över hela världen ingår i och/eller stöder Folkens toppmöte för att bekämpa drivkrafterna bakom klimatkrisen, inklusive militarism och kapitalism. Merparten kommer från Latinamerika och Afrika, de flesta lokala men också Oxfam i Brasilien och Oxfam i Afrika nämns på hemsidan för Folkens toppmöte som deltagare liksom Heinrich Bölls stiftelse, och Ikea foundation står som en av sponsorerna.

Inför COP30 hade Folkens toppmöte samlat ihop erfarenheter och vittnesmål från tusentals människor i olika rörelser, både lokala och internationella, bland annat från urfolk, fackföreningar och bönder. Erfarenheterna och vittnesmålen mynnade ut i det dokument som överlämnades på COP30. **Vi har gjort ett utdrag ur dokumentet:**

Extremhögerns, fascismens och krigens frammarsch över hela världen förvärrar klimatkrisen och exploateringen av natur och människor. Länderna i det globala Nord, transnationella företag och de styrande klasserna bär huvudansvaret för dessa kriser. Vi hedrar motståndet och solidariserar oss med alla folk som utsätts för grymma attacker och hot från USA:s imperium, Israel och deras allierade i Europa. I över 80 år har det palestinska folket varit offer för det folkmord som begås av den sionistiska staten Israel, som har bombat Gaza-remsan, tvångsförflyttat miljoner och dödat tiotusentals oskyldiga människor, mestadels barn, kvinnor och gamla. Vi vägrar att acceptera det folkmord som genomförs i Gaza. Vi ger vårt stöd och vår solidaritet till befolkningen som modigt gör motstånd och till Bojkott, Desinvesteringar och Sanktioner-rörelsen (BDS).

Det kapitalistiska produktionssättet är den huvudsakliga orsaken till den växande klimatkrisen. De största miljöproblemen i vår tid är en konsekvens av relationerna mellan produktion, cirkulation och slängning av varor under det finansiella kapitalets och storföretagens logik.

Samhällen i periferin påverkas mest av extrema väderhändelser och miljörasism. Å ena sidan måste de hantera en brist på infrastruktur och anpassningsåtgärder. Å andra sidan ställs de inför en brist på rättvisa och gottgörelse, särskilt för kvinnor, ungdomar, människor som tvingats in i fattigdom och människor som rasifieras som icke-vita.

Transnationella företag, som samarbetar med regeringarna i det globala Nord, befinner sig i maktens centrum i det kapitalistiska, rasistiska och patriarkala systemet och är de aktörer som huvudsakligen skapar och tjänar på de multipla kriser vi ställs inför. Gruv-, energi-, vapen- och jordbruksindustrin och de stora tech-företagen bär det största ansvaret för den klimatkatastrof vi genomlever.

Vi motsätter oss falska lösningar av klimatkrisen, även inom klimatfinansiering. De förevisar skadliga praktiker, skapar oförutsägbara risker och avleder uppmärksamhet från nydanande lösningar baserade på klimaträttvisa och rättvisa för människor i alla biom och ekosystem.

Alla finansiella projekt måste bedömas utifrån kriterier för transparens, demokratisk tillgänglighet, delaktighet och verklig nytta för drabbade befolkningar.

Att den nuvarande modellen för multilateralt samarbete har misslyckats är uppenbart. Miljöbrott och extrema väderhändelser som orsakar död och förstörelse blir allt vanligare. Det är ett bevis på oförmågan i otaliga globala konferenser och möten som lovade att lösa dessa problem men aldrig tog sig an deras strukturella orsaker.

Energiomställningen genomförs nu under kapitalistisk logik. Trots expansionen av förnybara källor har det inte skett någon reduktion av utsläpp av växthusgaser. Expansionen av förnybara källor till energiproduktion har också blivit en ny arena för kapitalackumulation.

Privatisering, varufiering och finansialisering av gemensamma nyttigheter och offentlig service står i direkt motsättning till folkens intressen. I detta sammanhang har lagar, statliga institutioner och merparten av alla regeringar tagits tillfånga av, formats och underställt finanskapitalets och de transnationella företagens jakt på maximal profit. Gemensamma åtgärdsplaner behövs för att prioritera staternas återhämtning och ta itu med privatiseringarna.

Vi kräver folkens deltagande och ledarskap i utformningen av klimatlösningar och erkänner nedärvd kunskap. Mångfalden av kulturer och världsbilder för med sig förfädernas kunskap och visdom som stater måste erkänna som källor till lösningar på de multipla kriser som plågar mänskligheten och Moder Jord.

Vi kräver att urfolkens och andra lokala folks och samhällens mark och territorier märks ut och skyddas, eftersom det är de som garanterar skogens överlevnad. Vi kräver av regeringar noll avskogning, ett slut på de kriminella bränningarna och statliga regelverk för ekologisk återställning och återhämtning i områden som degraderats och påverkas av klimatkrisen.

Vi kräver en folklig jordbruksreform och gynnande av agroekologi för att säkra matsuveränitet och motverka koncentration av markägande. Med utgångspunkt i samarbete och tillgång till teknik och teknologi som står under folklig kontroll producerar folken hälsosam mat för att eliminera hungern i världen. Det här är ett exempel på en verklig lösning för att angripa klimatkrisen. Det finns ingen klimaträttvisa utan att land åter hamnar i folkens händer.

Vi kräver kamp mot miljörasism och konstruktion av rättvisa städer och levande periferier genom implementering av policyer och lösningar för miljön. Bostäder, renhållning, tillgång till och bruk av vatten, avfallshantering, återbeskogning och tillgång till mark och fastighetsreglering måste ta integrering med naturen i beaktande. Vi vill ha investeringar i allmän, kollektiv och avgiftsfri trafik av god kvalitet. Detta är verkliga alternativ för att tackla klimatkrisen i områden i periferin över hela världen och de måste implementeras med tillräcklig finansiering för klimatanpassning.

Vi förespråkar direkt konsultation, delaktighet och folkligt beslutsfattande om klimatpolicyer i städer, för att ta strid med fastighetsbolagen som har påskyndat varufieringen av stadslivet. Den klimat- och energiomställande staden måste vara en stad utan segregering och som välkomnar mångfald. Slutligen bör det vara ett villkor för klimatfinansiering att planer inriktas på fast boende och, ytterst, rättvis ersättning åt människor och samhällen, inklusive garanterad mark och bostad, både på landet och i städer.

Vi kräver ett slut på alla krig. Vi kräver avmilitarisering. Låt alla finansiella resurser som avsätts till krig och krigsindustrin omdirigeras till omvandlingen av denna värld. Låt militära utgifter gå till gottgörelse och återhämtning för regioner som påverkas av klimatkatastrofer. Vidta alla nödvändiga åtgärder för att hindra och utöva påtryckning på Israel och ställ det till svars för folkmordet på palestinierna.

Vi kräver rättvis och fullständig ersättning för de förluster och skador som åsamkats folken genom destruktiva investeringar, dammar, gruvdrift, utvinningen av fossila bränslen och klimatkatastrofer. Vi kräver också att de som begår ekonomiska brott och miljöbrott med samhällspåverkan som drabbar miljontals samhällen och familjer världen över ställs inför rätta och straffas.

Arbetet med att reproducera liv måste synliggöras, värdesättas och förstås som just arbete – och delas av hela samhället och staten. Detta arbete är avgörande för mänskligt och icke-mänskligt livs fortbestånd på planeten. Det garanterar också autonomi för kvinnor, som inte kan hållas individuellt ansvariga för omsorg,

men som måste få erkännande för sitt bidrag: vårt arbete bär upp ekonomin. Vi vill ha en värld med feministisk rättvisa och autonomi och delaktighet för kvinnor.

Vi kräver en rättvis, självständig och folklig omställning som garanterar alla arbetares rätt, som rätten till anständiga arbetsvillkor, föreningsfrihet, kollektiva förhandlingar och sociala skyddsnet. Vi betraktar energi som en gemensam nytthet och försvarar kampen mot fattigdom och energiberoende. Varken energimodellen eller själva omställningen får kränka något lands suveränitet.

Vi kräver ett slut på utvinning av fossila bränslen och uppmanar regeringar att utveckla mekanismer för att garantera icke-spridning av fossila bränslen med sikte på en rättvis, folklig och inkluderande energiomställning, med självständighet, skydd och skadestånd för territorier, särskilt i Amazonas och andra känsliga regioner som är oumbärliga för liv på den här planeten.

Vi kämpar för beskattning av storföretag och de allra rikaste. De kostnader för degradering och förlust av livsmiljöer som läggs på befolkningar ska betalas av de sektorer som tjänar mest på den här modellen. Dit räknas fonder, banker och storföretag i jordbruksindustrin, vattenindustrin, akvakultur och industriellt fiske, energiindustrin och gruvnäringen. Dessa aktörer måste också stå för de investeringar som krävs för en rättvis omställning som fokuserar på befolkningarnas behov.

Vi kräver att klimatfinansiering inte sker via institutioner som fördjupar ojämlikheten mellan Nord och Syd, som IMF och Världsbanken. Den måste utformas på ett rättvist, transparent och demokratiskt sätt. Det är inte befolkningarna och länderna i det globala Syd som ska fortsätta betala av skulder till de dominerande makterna. Det är dessa senare och deras företag som måste börja betala av på den sociala och ekologiska skuld som växt under århundranden av imperialistiska, koloniala och rasistiska praktiker, genom stöld av gemensamma nyttheter och genom det våld som miljontals mördade och förslavade människor utsatts för.

Vi fördömer kriminaliseringen av rörelser, förföljelsen, mordandet och tvångsförsvinnandena av våra ledare som kämpar för att försvara sina territorier och av de politiska fångar och palestinier som kämpar för nationell frigörelse. Vi kräver ett utökat skydd för försvarare av mänskliga rättigheter och miljön. När en försvarare skyddar territorium och natur skyddas inte bara en individ utan en hel befolkning och det gynnar oss alla i den globala gemenskapen.

Vi kräver rättigheter för människorna och regler för storföretagen. Vi fastslår vidare att FN:s Deklaration om rättigheter för bönder och andra som arbetar på landsbygden (UNDROP) bör vara en av grundpelarna i klimatstyrningen. En fullständig implementering av bönders rättigheter återbördar markområden till människor, vilket direkt bidrar till deras livsmedelssäkerhet, till jordvård och till nedkylning av planeten.

Folkmordet fortsätter Protesterna fortsätter

Medan media pratar om fas 2 i Trumps så kallade fredsplan, numera Säkerhetsrådets resolution 2803, fortsätter folkmordet.

together4palestine arrangerade därför återigen ett fackeltåg för Gaza på nyårsafton. Läs mer om det här: <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/hundreds-in-sweden-cancel-new-year-s-celebrations-to-rally-in-support-of-palestine/3786864>.

Den 3 januari samlade Palestinagruppen Stockholm också människor på Odenplan för årets första lördagsdemonstration.

Den här gången stod även Venezuela i fokus. Landet har sedan 2009 inga diplomatiska relationer med Israel och tar fortfarande tydlig officiell ställning för palestinierna. Venezuela hör också till de länder i världen som utsätts för flest sanktioner, vilket drabbar befolk-

ningen hårt. Efter USA:s militära attack och bortförande av landets president ska det nu, liksom Gaza, "förvaltas" av Trump. På obestämd tid.

Strax före jul kom ett nytt beslut från Arbetsdomstolen om Gothenburg RoRo Terminals uppsägning av Erik Helgesson, vice ordförande i Hamnarbetsförbundet. Hamn kommer fortfarande att slåss för att få ha kvar honom som facklig representant, men huvudförhandlingen, som äger rum i år, kommer bara att behandla frågan om skadestånd, inte om återgång till arbetet.

Läs mer här: <https://hamn.nu/https://hamn.nu/nyheter/>

Hamn4an utförde en 6 dagars blockad av krigsmateriel i februari förra året. Det nämns i Francesca Albaneses senaste rapport, "Gaza Genocide: A Collective Crime" (20 oktober 2025), som också framhåller bland andra de italienska hamnarbetarnas blockader.

Italienska Unione Sindicale di Base meddelade också under demonstrationerna i slutet på november att hamnarbetarfacken runt hela Medelhavet har kom-

mit överens om att införa en gemensam blockad mot handeln med Israel – *blocchiamo tutto generale* – som kommer att infalla någon gång i januari.

Vårt att se

Det finns inte längre något säkert dricksvatten på vår planet, meddelade forskare från bland annat Stockholms universitet sommaren 2022. De hade ägnat ett decennium åt att samla in och analysera regnvatten från olika delar av världen, inklusive de mest avlägsna platser, som Antarktis och den tibetanska högplatån, och hittat höga halter av PFAS överallt. En följd av i stort sett hämingslös spridning i förädlings- och konsumtionsledet.

Men hälso- och miljöfarliga ämnen sprids samtidigt på mindre förutsägbara sätt, på grund av kapitalismens

extraktivistiska förhållningssätt till naturen.

Ett exempel på det, liksom på hur vårt ekonomiska system aktivt hindrar alla i varierande grad från att se och tillgodose såväl egna som andras behov, ges i Isabel Alcántara Atalaya och Alfredo Alcántara Marentes dokumentär *The Age of Water*, (2025), som handlar om hur det upptäcktes att grundvattnet i den mexikanska byn La Cantera är radioaktivt och om några kvinnors kamp för få myndigheterna att ta ansvar för situationen. Se den här: <https://www.youtube.com/watch?v=QUbQNI2z3Y>

Ett samtal på Klimatriksdagen 2025: <https://www.youtube.com/watch?v=NBX-AcmgVG8>

En hotad flod

Det handlar om ett av de sista intakta flodekosystemen i Baltikum. Laxen, uttern och lövsumpskogarna hotas nu av ett kärnkraftverk, planer på ett slutförvar och omvandling av floden till en korridor för militär mobilitet och evakuering. Det som kallas ”säkerhetsåtgärder” är i själva verket geopolitisk naturförstörelse som både Belarus och Litauen bär ansvar för – och som hotar hela Östersjöregionen.

Wilja–Neris är mer än ett vattendrag. Den är ett ekosystem som binder samman just de stater som idag är politiskt och militärt fientliga mot varandra: Belarus, Litauen och – via Memel och Östersjön – även Ryssland. Floden förbinder källområdena i Belarus med Litauens lövsumpskogar och slutligen med Memel och Östersjön. Nerisdalen är en del av Natura 2000 och skyddar våtmarker, meandrar och mer än 30 strikt skyddade arter. Floden är en av de sista fungerande vandringskorridorerna för Östersjöläx och öring; många andra migrationsvägar har blockerats av vattenkraft, men här finns fortfarande naturliga lekplatser.

Detta ekosystem befinner sig idag i skärningspunkten för tre farliga politiska ingrepp:

- Användningen av floden som kyl- och processvatten

för kärnkraftverket i Astravets.

- Planerna på ett slutförvar för radioaktivt avfall inom samma avrinningsområde.
- Den växande militariseringen av Neris i Litauen, där floden omvandlas till infrastruktur för militär mobilitet och potentiella evakueringsrutter.

Kärnkraftverket i Astravets, bara fem mil från Litauens huvudstad Vilnius, har en lång rad dokumenterade incidenter mellan 2016 och 2025: skador på bärande strukturer, fall av reaktortanken, kollisioner, explosioner av transformatorer och upprepade nödstopp. Centrala europeiska rekommendationer är fortfarande inte genomförda. Vid varje incident blir Wilja första mottagare av potentiell kontaminering som sedan förs vidare till Litauen, Memel och slutligen Östersjön.

Belarusiska myndigheter har bekräftat att tre platser granskas för slutförvaring av det radioaktiva avfallet. Där distriktet prioriteras Astravets – direkt i Wiljas avrinningsområde. Hydrogeologin gör migration av radionuklider vid läckage nästan oundviklig. Det skapar ett långsiktigt riskobjekt som sträcker sig över generationer.

Militariseringen i Litauen hotar också floden. Sedan 2024 moderniseras broar längs Neris för NATO-transporter. EU-finansiering går till ytterligare broprojekt. Mest allvarligt är planerna på att göra floden farbar

genom muddring och borttagning av naturliga forsar – mitt i ett strikt skyddat Natura 2000-område. Detta skulle slå sönder flodens morfologi, förstöra lekplatser, rubba sedimentflöden och bryta den ekologiska kontinuitet som gör att arter som lax och utter kan överleva.

Östersjön, flodens slutpunkt, är ett av världens mest känsliga hav. Belastat av övergödning, dumpad ammunition, industriella utsläpp och sedimenterade gifter. Ett nästan slutet hav som knappt tål ytterligare påfrestningar. Varje försämring i Wilijas avrinningsområde blir ett direkt slag mot hela Östersjöekosystemet.

Wilija–Neris behandlas inte längre som ett gemensamt

naturarv utan som en geostrategisk resurs. Natura 2000 åsidosätts för militär planering. En flod som skulle kunna vara en modell för transnationellt samarbete görs till ett säkerhetspolitiskt verktyg.

Genom WeMove Europe samlar vi namn för floden och för det hotade ekosystem som är beroende av den. Hjälp oss att sprida namninsamlingen vidare i era nätverk, organisationer och kanaler. Varje delning och varje underskrift gör skillnad!

<https://action.wemove.eu/sign/2025-12-save-the-wilija-neris-river-and-the-wild-baltic-salmon-stop-nucl-EN>

Olga Karatj

Tankar på tåget

Tågresa igen – ställtid. Bästa sättet att använda tiden: att göra ingenting. Själen får vila och tankarna får flyga fritt. De hittar då till de platser som är de vackraste och till de värsta.

På väg hem efter en besök hos dotter och barnbarn. Hjärtat fylls av kärlek. Tacksamheten över det goda växer samtidigt och i takt med rädslan för allt det onda och skrämmande som pågår.

En stunds väntan på Göteborgs Centralstation. Ett livligt myller av olika människor som rör sig tryggt och självklart i välskötta, uppvärmda lokaler med överflöd på mat och dryck. Fungerande infrastrukturer där vi självklart vet att tågen går (om än lite för sent ibland) och tar för givet att vi kan resa hem – komma till ett hem som inte är sönderbombat.

Oavsett vilken trygg och vacker plats jag är på så undgår jag numera inte tanken på hur allt detta abrupt kan förstöras och förgöras.

Tankarna kräver sin plats, hindrar mitt hjärta från att förhäradas och från att blunda för de omänskliga krig som många oskyldiga civila drabbas av – lika oförskyllt som jag (fortfarande) har turen att vara skonad från denna orättvisa och den galna ordning som råder.

Kanske kan den "rationella" hävda att det inte hjälper att bry sig eller oroa sig då det alltid funnits krig och orättvisor som vi inte kan påverka. En livsfilosofi som tillåter att man blundar och rättfärdigar att man själv tar för sig så länge det går. En anpassning till rådande maktstrukturer utan hänsyn taget till dess långsiktiga konsekvenser för hela mänskligheten.

Mot detta finns bot; ett hävdande av de motkrafter som finns till det som förstör och bryter sönder.

När vi tänker att vi som enskilda personer inte kan påverka så kan vi tänka att *tillsammans* kan vi göra det.

När vi ger upp och tycker det känns hopplöst så är vår uppgift att bevara hoppet – hopp som leder till handling som *skapar hopp* för flera.

När vi tänker att vi inte har något ansvar för det som pågår så behöver vi återupprätta tron på demokratin=folkviljan och börja ta *ansvar* för att påverka de som vi tycker använder sin makt fel.

Finns väl inget ord som är så upphöjt, omskrivet,

dagligen använt, i hela världen och genom historien som *kärlek*. En kraft vi alla bär på och vill tro på. Tänk om alla de vackra orden, den längtan och det hoppet omvandlades till handling???! En fantastisk tanke, utmaning och möjlighet.

Att försöka göra det man kan och att protestera har ett oerhört värde – utan att veta att man "vinner". Att stå upp för det man tror på i motvind – för bevarandet av vår själ. Som Astrid Lindgren sa; "annars är man bara en liten lort".

På tal om att vara en lort så går det tydligen bra för de som har mest makt att bryta avtal, lagar, överenskommer och principer; genom våld, vapen och ekonomiskt övertag – enligt den nu dominerande principen, "starkast" vinner. Tänk om vi tillät det i civilsamhället (tex i en skolklass eller på en arbetsplats) att förtryckare, lögnare och våldsutövare fick härja fritt och ge sig på den mer lågmälda plugghästen eller den snällaste i arbetsgruppen. Skrämmande tanke om det inte fick några konsekvenser när man struntar i regler så de med minst empati, moral och etik tog över helt och dikterade villkoren för alla andra.

I andra sammanhang tycks makthavare oreflekterat hålla fast vid regler och principer som är uppenbart odemokratiska eftersom de inte bygger på majoritetsbeslut utan att några enstaka länder (Ryssland, Indien, Pakistan) kan stoppa det som de flesta länder ställer sig bakom. Syftar på tillbakagången för miljömålen i Brasilien. Varför måste alla skriva under? Om alla som vill skriver under så får väl de få som inte vill slippa det. De kan göra som de vill och klara sig själva. De kan då ändå stoppas genom att övriga inte köper/säljer fossila bränslen till dem. Varför ska de som gör sämst för miljön bestämma över dem som vill uppnå miljömålen. I detta fall borde man ha en mer demokratisk ordning och ändra på denna märkliga ordning. Det samma gäller vetorätten i FN som gör att få länder med (för) stor makt kan stoppa beslut som främjar freden, miljön och mänskligheten i stort.

Som sagt finns mycket att uppröras över som berör och påverkar de flesta på vår jord. Får stanna vid detta då min tågresa snart är över.

Kersti Freed-Klevmar

Kan Uruguay så kan väl Sverige

Effekterna av klimatförändringarna blir allt värre. Värmerekord slås och stormar och bränder ökar. Den förnyelsebara energiproduktionen ökar förvisso men inte i samma takt som krävs. 2026 beräknas sol, vind och vatten stå för 20 procent av el-produktionen och därmed i världsmåttstock gå om kolet som den största elproduktionskällan. I Sverige inför Tidöregeringen skatteändringar som innebär att vi inte ens kommer att nå de mål som satts upp.

Men det finns ett land som redan lyckats med att producera hela 99 procent av sitt behov med vind och sol. Det landet heter Uruguay. Hur har man lyckats? SVT:s Tigran Feiler har intervjuat fysikern Ramon Mendez, som är ansvarig för omställningen. Han berättar att landet år 2008 stod inför en kris. Oljeimporten slukade resurser. Man tog då omställningsbeslutet och 2009 byggdes den första vindkraftsparken. Mendez betonar att man lärt sig att omställningen inte kan ske spontant. Det räcker alltså inte att förlita sig på marknadskrafterna som många borgerliga politiker i väst gör.

2024 producerades 99 procent av elen med förnybara energikällor. Vid gynnsamma väderleksförhållanden täcks behovet till 100 procent. Är det mindre

blåst och solsken får man komplettera med en procent icke förnyelsebara källor.

Ramon Mendez påpekar att samtliga partier i parlamentet är för omställningen och att denna rullat på trots regeringsskiftet. Annat är det i Sverige. I vårt land har också militären fått ett veto mot vindkraftsutbyggnad. Med motiveringen att den planerade vindkraftsutbyggnaden skulle störa militära system stoppades den gigantiska utbyggnaden i Östersjön. En utbyggnad som kunde ge 134 terrawattimmar (TWh), en fyrdubbling av vindkraften.

Om man betänker att Sveriges hela elproduktion idag är 170 TWh så inser man vilket dråpslag mot omställningen och klimatpolitiken som krigsmaktens veto och Tidölagets beslut innebär.

Förutom el används ju fortfarande, för uppvärmning och transporter, olja, kol och naturgas m.m. Den totala energianvändningen i Sverige ligger runt 369 TWh.

Ska vi klara att hålla ner uppvärmningen och förhindra en total katastrof så krävs det att militariseringen och Tidölaget besegras. Uruguay visar att en snabb omställning inte är en utopisk önskedröm utan något helt realiserbart.

Peter Widén

Läst & tänkt

Klimatet, oljan och tillväxten (och allt annat här på jorden)

”Alltför ofta är vi pinsamt närsynta och jag kan ofta få intryck av att ’energifrågan’ handlar om stabila elleveranser till överkomliga priser för batterifabriker och serverhallar. Men lyfter jag blicken kommer jag att upptäcka att nästan 700 miljoner människor saknar elektricitet och att över två miljarder lever med primitiva och hälsovådliga metoder för matlagning”.

Det är just så jag tänker – alltså det Stellan Tengroth skriver i sin bok, som jag just börjat läsa – när jag ser att DN:s lördagsupplaga innehåller 14 sidor bilannonser, när jag i dagens tidning (2/12) noterar att de 100 största vapentillverkarna tillsammans drog in 6 400 miljarder kronor under 2024 och när jag sedan i samma tidning konstaterar att den svenska järnvägen lider av stora kapacitetsproblem.

Ja, ibland går det inte att låta bli att förundras över hur kortsiktigt och trångsynt energi- och tillväxtfrågorna behandlas i vårt land.

Ingen verkar vilja ta ett helhetsgrepp och resonera kring vad en verklig omställning faktiskt innebär. Med omställning menar jag då inte att vi byter ut våra gräsklippare eller att man i den rika världen kan fortsätta att köra bil lika mycket som tidigare, bara för att vi bytt ut bensinen mot el.

Nej, jag syftar på en omställning där naturen och dess mångfald blir en verklig del av förändringen, en omställning där också mina vänner i Guatemala ingår, en omställning där vi inkluderar storstäder som Jakarta

med sina 42 miljoner invånare och hur man får till en dräglig tillvaro där och en omställning där vi släpper tanken på en tillvaro där vi inbillar oss att en global massbilism är möjlig och istället på allvar satsar på järnvägen och samtidigt inser att det samlade resandet måste minska.

Dessutom, för att återknyta till de 6 400 miljarder kronor som vapenindustrin drog in 2024, anser jag att det inte finns någon verklig väg framåt utan fred och därför vill jag också ännu en gång slå ett slag för ett återupprättat FN och för nödvändigheten av alliansfria stater.

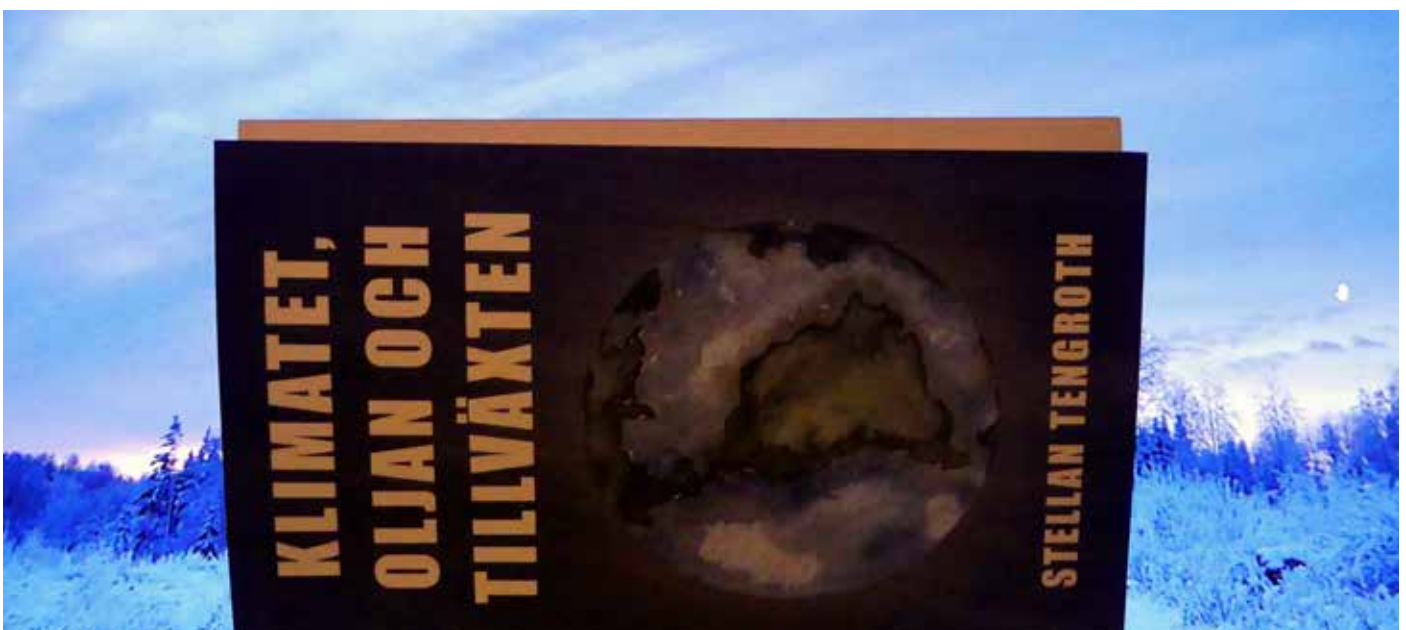
Jag hade, till exempel, hellre varit tacksam för ett Sverige som drivit viktiga frågor under klimatförhandlingarna i Brasilien, än tvingats att läsa utrikeshandels- och bistandsministerns uppmaning om att vi ska vara stolta över att Sverige sålt stridsflygplan för 34 miljarder kronor till Colombia.

Jag ser fram emot fortsatt läsning av Stellan Tengroths bok *Klimatet, oljan och tillväxten*. Än har jag inte hunnit långt, men den har redan både väckt nya tankar och bekräftat sådant jag funderat på tidigare.

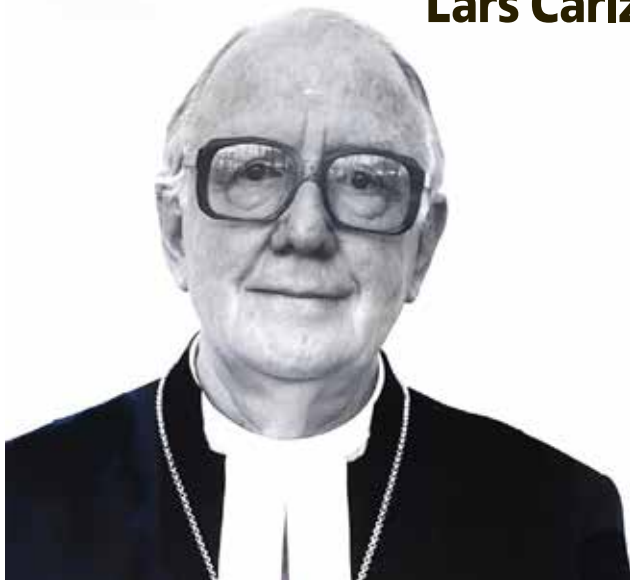
Det som allra oftast väcker min förvåning när jag tar del av det offentliga samtalet, är hur lite man tycks reflektera över att vi lever på en planet med ändliga resurser, att alla vi åtta miljarder människor som finns på jorden har samma rätt till ett anständigt liv och att i allt vi företar oss, måste ingå en omsorg om djuren, växterna, sjöarna, skogarna och haven...

Stefan Strömberg

<https://www.latinamerikautveckling.se/>

Lars Carlzon, biskop i Stockholm 1979–1984

Lars Carlzon prästvigde aldrig någon som inte ville tjänstgöra tillsammans med prästvigda kvinnor. Han predikade mot rasism och främlingsfientlighet. Han prästvigde öppet homosexuella. Lars Carlzon var aktiv socialdemokrat.

1987–1991 var han ordförande i Förbundet Sverige-DDR, något som han blev misstänkliggjord för efter Berlinmurens fall 1989. Svenska kyrkan hade många kontakter med kyrkor i DDR. Ur tysk synpunkt var kontakterna med de svenska stift och församlingarna ett andningshål i isoleringen. De protestantiska församlingarna i DDR blev viktiga samlingspunkter för den demokratiska oppositionen.

Det är skillnad på att ha vänskapliga kontakter med en förtryckande regim och med det folk som förtrycks. Lars Carlzon kanske lyckades utnyttja det enas diplomatiska fördelar för att stärka det andra.

Å E

Nauru – en ”rik” söderhavsö

US Air Force bombar fosfatanläggningen och flygplatsen på korallön Nauru, då under japanskt välde, 1943

På den lilla ön Nauru i Stilla havet finns fosfat. Fosfat används till konstgödning, batterier och solceller. I 80 år exploaterades Nauru av gruvbolag, först som del av ett tyskt protektorat, sedan i det brittiska imperiet, några år under andra världskriget under japansk ockupation och därefter under Australien – även om Storbritannien behöll sitt inflytande via den så kallade Brittiska fosfatkommissionen, där också Nya Zeeland satt med.

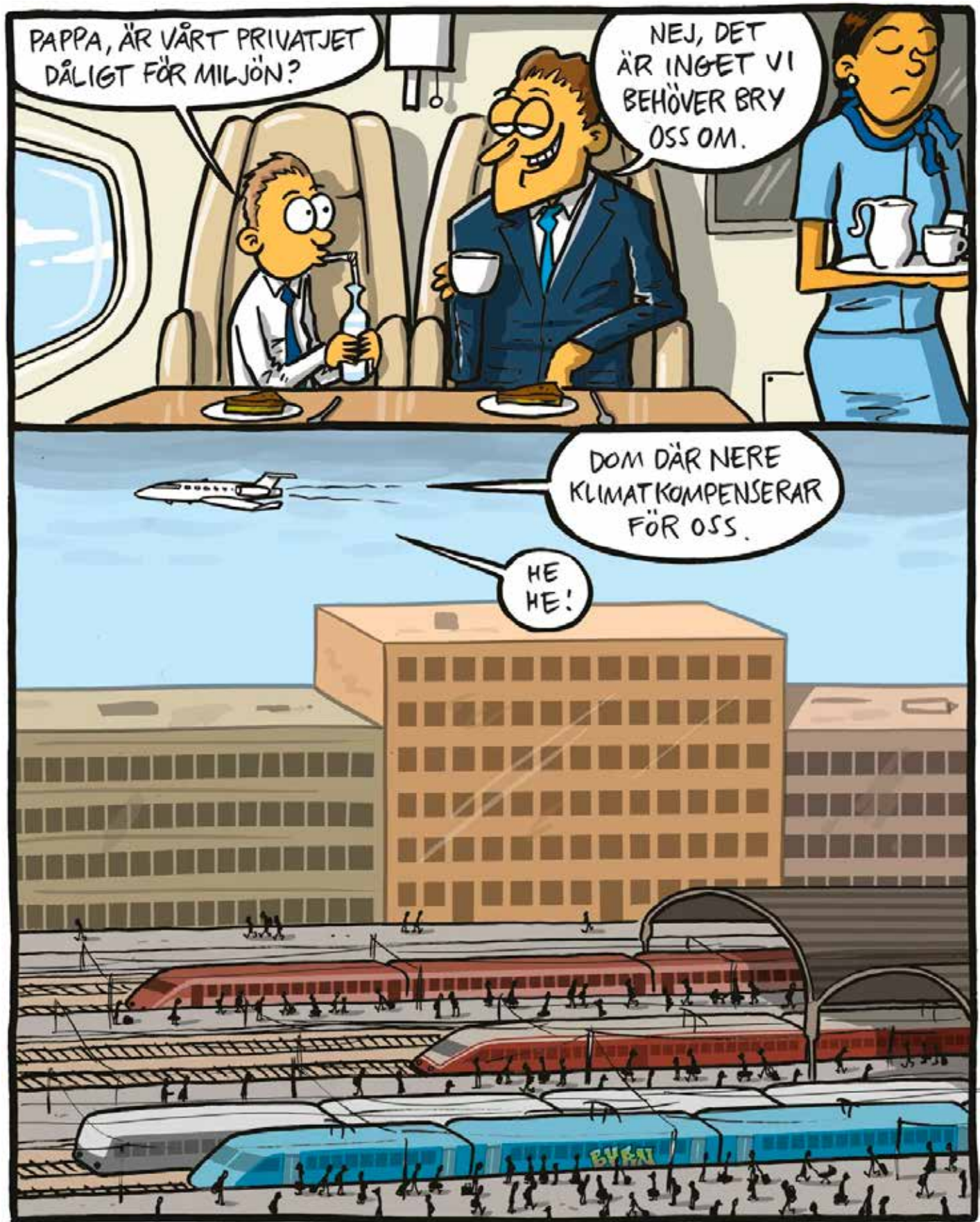
När ön återfick sin självständighet 1968 var den så härjad av fosfatutvinning att det inte ens fanns några naturliga källor till dricksvatten kvar.

Fosfatutvinningen har fortsatt i nationell regi och skapat välstånd, lite som Norges oljefond gör.

Om 30 år beräknas all fosfat vara borta. Vad har ön då kvar att sälja? Mineraler från havsbotten.

Nauru vill därför låta det kanadensiska gruvbolaget The Metals Company prospektera och har begärt att den internationella havsbottenmyndigheten, ISA, ska skynda på sin framtagning av ett regelverk för exploatering av djuphavsbotten.

USA driver också på. De har inte ratificerat FN:s havsrättskonvention och har bara observatörsstatus i ISA, men i år utfärdade Trump en ”executive order” om att underlätta prospektering och brytning av mineraler på havsbotten. Nu kommer gruvdrift på djuphavsbotten att inledas, kanske helt utan restriktioner.

MAX GUSTAFSON

Folk i rörelse i valrörelsen

Den 11 september förra året tågade över 500 svartklädda personer i en regntyngd sorgmarsch över klimatet i Stockholm.

Arrangörerna bakom sorgmarschen var: Extinction Rebellion, Equmeniakyrkan, Grand Panthers, Grandparents For Future, Greta's Gamlingar, Klimataktion, Klimatriksdagen, KlimatSvaret, KlimatSverige, Klimatvandra, Naturskyddsföreningen Stockholms län, PRO Stockholms län, Rebellmammorna, Rebellpapporna, Svenska Freds, Svenska Kyrkan Stockholms stift.

Det breda samarbetet fortsätter även i år när f.d. Sorgmarsch-gruppen ordnar

KLIMATMARSCH **I CENTRALA STOCKHOLM 16 APRIL**

under parollen Lyssna till forskarna - minska utsläppen nu!

Valåret 2026 kommer att fyllas av många arrangemang som tar upp viktiga frågor och krav som vi inte kan låta försvinna i de politiska partiernas kampanjer. Följ vad som händer på <https://klimatkalendern.nu/>

Lokala samarbeten inför valet – så lyfter vi klimat och natur

Är du miljöengagerad på din ort? Eller är du intresserad av att bli, så här inför valet? Verkar det kul att delta i samarbeten mellan olika organisationer och grupper lokalt, inför valet?

Välkommen till digital träff den 21 januari som arrangeras av Naturskyddsföreningen, Klimatriksdagen, Klimatklubben och Rebellmammorna och Rebellpapporna.

<https://www.naturskyddsforeningen.se/inspiration-tips-och-verktyg/lokala-samarbeten-infor-valet-sa-lyfter-vi-klimat-och-natur>

Samling i Stockholm

22–23 augusti 2026 kommer Rebellmammor och Rebellpappor från hela Sverige att ta sig till Stockholm för en dygnsmanifestation för klimatet. Det är då tre veckor kvar till valet. Låt oss se till att det blir ett klimatval! Mer information finns på

<https://extinctionrebellion.se/rebellmammorna/pa-gang/>

Det pyr i Göteborg

Jag var i Partille häromdagen – Partille som är ett slags förort till Göteborg, med ett varuhus som är byggt över motorvägen, och ett handbollslag som heter Sävehof. Dom brukar vinna alla matcher.

Och vem träffade jag i Partille Arena om inte järngänget bakom "Folkfest för fred och klimat", nämligen Unni Brandeby, Gunilla Gustafsson Löfman och Ove Sernhede. Vilket sammanträffande!

Unni och Gunilla är veteraner som arrangörer. 1990 startade de föreningen Folkfest mot rasism, som motvikt mot den växande högerextremismen. Under fem somrar genomförde föreningen stora folkfester i hela landet, som mest på 29 platser. Asylsökande bjöds in som gäster och de flesta kända artister i Sverige deltog, helt ideellt. Publikrekord slogs i lilla Sjöbo i Skåne 1991 med 10 000 i publiken! Samma siffror fick även Göteborg och Stockholm det året. Rasismen utrotades inte, men kampen mot den fortsätter.

Samma koncept används nu. Denna gång är fokus på fred och klimat, som de menar är en absolut förutsättning för ett människovärdigt samhälle, t ex allas lika värde och demokrati. De vill sprida budskapet över hela landet under en koncentrerad tid för att bättre uppmärksamma dels allt viktigt arbete som faktiskt görs, dels det stora missnöje som finns med dagens samhälle och politik. Festen, kulturen och glädjen, är viktigt för att människor ska orka.

Nu ska det alltså bli folkfester för freden och klimatet, över hela landet – med musik och glädje och tydliga krav. Mitt i en valrörelse där politikerna ska tvingas tänka i nya banor. Freden behövs, klimatet ska räddas, militariseringen ska stoppas, alla undanflykter ska undanröjas. En vulkan har börjat pyra. Redan finns det en lista med kontaktpersoner på 37 platser i Sverige. Inte illa. Eller som Gunilla säger: "Det pyr och det fräser ute i landet, och i Göteborg kommer som en final det stora vulkanutbrottet, med musik och röster för freden och klimatet." Och vem vet, kanske det blir lika stora utbrott på fler orter ute i landet!

Vad har "järngänget" i bagaget, som är relevant för det här projektet?

Unni Brandeby är lärare i svenska och svenska som andraspråk/sfi. Hon har i drygt 40 år arbetat på högsta-diet, gymnasiet och inom vuxenutbildningen. Förutom galorna producerade Folkfest mot rasism i Göteborg olika studieprogram som hon tillsammans med andra pedagoger och musiker turnerade med. Både ungdomar och vuxna informerades om och fick diskutera rasismen, den rasism som spreds av bl.a. det nya partiet Sverigedemokraterna. Hon har också varit verksam i olika integrationsprojekt och inom teatern.

Gunilla Gustafsson Löfman är teaterproducent och har varit projektledare på flera olika professionella teatrar och kulturprojekt. Marknadsföring, produktion av tryck-

saker och turnéläggning var några av arbetsuppgifterna. Hon var också ordförande i föreningen Bevara Svartedalen som tillsammans med Naturskyddsföreningen lyckades rädda ett stort skogsområde med hög biologisk mångfald från exploatering. Numera arbetar hon som psykoterapeut.

Ove Sernhede, som är ny i gänget, är socialarbetaren i förorten Hammarkullen i Göteborg som blev akademiker och professor på att beskriva och förklara ungdomskulturen. Inte en professor som stått och kikar in i ett hål på förortens ungdomskultur, utan jobbat direkt med detta, med Laleh till exempel långt innan hennes namn blev känt utanför Hammarkullen. Han åkte förresten med dessa förortsungdom till Sydafrika, där dom sögs in i det landets svarta musikkultur. Han har kombinerat arbete, forskning och eget musikutövande.

Partille Arena var en av de möjliga platserna för en stor folkfest/artistgala. Men det finns många arenor som det här gänget har undersökt och nu har plötsligt ett annat alternativ blivit möjligt, nämligen Frihamnen Arena vid bananpiren i Göteborgs hamn. Med plats för drygt 4000 personer. Den 5 september är aktuellt datum – notera i er kalender.

Det är i alla fall inte att ta miste på entusiasmen i den där gruppen jag träffade utanför Partille Arena. Nu finns dessutom en arbetsgrupp med olika kompetenser. Det växer.

Medan jag tar några foton, så rullar planeringen vidare, artistnamn nämns, och "vem är agenten, känner vi honom eller henne" osv. Många fler är involverade.

Klart är i alla fall att när en vulkan börjar pyra, bubbla och fräsa så går till slut inte vulkanutbrottet att stoppa. Och det vill vi inte heller.

Text och foto: Tomas Magnusson

Folkfestens symbol – ett vulkanutbrott

Partille Arena i bakgrunden, smittsam entusiasm i förgrunden – Ove Sernhede, Unni Brandeby och Gunilla Gustafsson Löfman.

NU RESER VI OSS!

ALLA TILLSAMMANS FÖR FREDEN OCH KLIMATET

Nu är det nog – vi kräver politiker som...

- ...inser att fred aldrig kan skapas med krig, att militär upprustning inte gör världen säkrare och att förhandlingar och diplomati alltid måste gå före vapen.
- ...tar klimathotet på allvar samt arbetar för skydd av biologisk mångfald.
- ...inser att krig inte dödar bara människor utan också förstör vår jord och livsmiljö för oöverskådlig framtid.
- ...står upp för folkrätten och tydligt markerar mot krigsbrott som sker ute i världen.
- ...vågar tala högt om fred, allas lika värde, solidaritet, medmänsklighet och humanism samt aktivt bekämpar rasism och utanförskap.
- ...försvarar press- och yttrandefriheten som en absolut förutsättning för demokrati.

Artistgalor och manifestationer i augusti 2026

Hur mörkt och hopplöst det än kan kännas ibland finns ljus i mörkret. Låt oss samla alla goda krafter som faktiskt finns! Alla som vill se en bättre värld, en värld i fred där mänskliga rättigheter respekteras, där verklig demokrati råder, där naturen skyddas och klimatförändringarna hejdas. Låt oss gå samman för att lyfta dessa viktiga frågor inför valet 2026. Tillsammans ska vi synas, höras och påverka våra politiker. Vi måste alla gå man ur huse, se varandra och visa hur många vi faktiskt är. Alla vi som kämpar med vår pusselbit i samhällsbygget, på olika sätt, olika vägar, men med samma vision om ett bättre samhälle.

Det finns kraft i kulturen. Den kraften vill vi sprida

Visionen är att det i Sverige, i augusti 2026, ska sjuda av folkfester och manifestationer. Kultur i alla former, musik och ord, med artister och kloka talare. Vi vet att stora artister och kända debattörer genom sin medverkan och sitt ställningstagande har möjlighet att påverka. Ambitionen är att kampanjen ska kulminera i en stor folkfest i Göteborg. Där kommer alla organisationer som ställer sig bakom budskapet i projektet redovisas och får möjlighet att synas med sitt namn.

För att visa bredden och visa att vi är många kan ni som organisation bidra på olika sätt:

1. Genom att arrangera manifestationer/artistgalor under projektets tak.
2. Bidra till kampanjen med ekonomiska medel.
3. Ställa er bakom projektets budskap med ert namn.

Hela konceptet bygger på ideella insatser från alla medverkande, såväl arrangörer som artister och talare. Bidrag och sponsring för lokaler, teknik, resor, hotell m.m söks från myndigheter, näringsliv och fonder.

Vem gör vad?

Fredsgruppen Folkfest För Fred & Klimat.

- ...letar eldsjälar runt om i landet som kan arrangera manifestationer på sin respektive ort.
- ...fungerar som en sambandscentral och bistår de lokala arrangörsgrupperna med stöd och information.
- ...samlar in och redovisar alla grupper/organisationer/ föreningar/projekt som ställer sig bakom kampanjen.
- ...försöker påverka redan befintliga festivaler att föra ut budskapet.
- ...sköter marknadsföring och presskontakter för projektet nationellt.
- ...arrangerar en stor folkfest i Göteborg.

Ni som vill arrangera på er ort

- ...samordnar nätverk mellan grupper och föreningar i närområdet.
- ...arrangerar folkfester/manifestationer med projektets budskap.
- ...bokar artister och talare.
- ...letar bidragsmöjligheter, samarbetspartners och sponsorer lokalt.
- ...sköter presskontakter, informationsspridning och marknadsföring lokalt.
- ...jobbar hårt för att uppmuntra alla att ta sig till närmaste manifestation.

Folkfest För Fred & Klimat är en freds- gruppp med säte i Göteborg

under SVENSKA FREDs som är en partipolitiskt obunden
förening med 19 000 medlemmar

Projektledare i Folkfest För Fred är Unni Brandeby och Gunilla Gustafsson Löfman som båda har en historia som projektledare i föreningen Folkfest mot rasism som arrangerade stora artistgalor/flyktinggalor runt om i Sverige på 1990-talet.

Kontakt:

Gunilla Gustafsson Löfman
Unni Brandeby

gunilla909@hotmail.com 0707-22 51 54
unni.brandeby@hotmail.com 0702-70 96 94

НЕТ ВОЙНЕ

Omedelbar fred!

”Fred nerifrån” är en grupp av ukrainare och ryssar i landsflykt som främjar motståndet mot kriget och ger stöd åt desertörer och vapenvägrare.

Den här texten skrevs i september, alltså långt innan de nu aktuella turerna kring ”Trumps fredsplan”

Det är oändligt naivt att tro att krig leder till fred. Varken Putin, Trump, Zelenskyj eller de europeiska ledarna har lyckats ge folket det viktigaste: fred. Beräkningarna baserade på en militär seger har kollapsat, liksom försöken att ”förhandla” mellan ledare bakom folkets ryggar.

Idag måste inte bara vänstern, utan varje demokratisk kraft, enas, inte kring ett program av militarisering och våld, utan under den omedelbara fredens fana.

Vi, ryska och ukrainska fredsaktivister, har berövats vårt hemland genom detta krig. Hundratusentals av våra landsmän har dödats, miljoner lemlästats, tiotals miljoner lever i förtvivlan och hopplöshet. Varje dag av detta blodbad mångfaldigar lidandet och berövar oss och våra länder all framtid. Våra kamrater är fängslade och allt oliktankande förtrycks brutalt.

Vi vet priset för kriget: det har berövat oss vår röst och rätten att bestämma vårt öde. Den enda chansen att få slut på denna mardröm är att återställa denna rätt, rätten till självbestämmande, till våra folk.

Putins diktatur, som utlöste kriget, förlitar sig på rädsla, våld och ojämlikhet för att förvandla tiotusentals fattiga människor till kanonmat i sina imperialistiska ambitioners namn. Men denna monstruösa maskin kan inte besegras med sina egna metoder.

I Ukraina utlöses en veritabel människojakt på de fattiga: de arresteras, misshandlas och skickas med våld ner i skyttegravarna.

I ”självständighetens” namn? Men Zelenskyjs regering skriver under ojämlika avtal med Trump som överlämnar all nationell rikedom till en utländsk makt.

I ”frihetens” namn? Men Ukraina håller hundratals politiska fångar. Kommunistiska idéer är förbjudna där, och allt oliktankande kan leda till förtryck eller våld från extremhögern.

I ”värdighetens” namn? Men medan de fattiga dör vid fronten sjunker tjänstemän och affärsmän nära makten djupare ner i korruption och lyx.

Putins diktatur hotar alla Europas folk. Men kriget gör västländerna lika Putins Ryssland. Europeiska ledare skriver under förödmjukande och ojämlika avtal med Trump och förvandlar sina länder till ombud för Washington, precis som Putin gjorde Ryssland till ett instrument för kinesisk politik.

Regeringar förbereder sig öppet på att offra den sociala modellen på krigsekonomens altare, precis som Kremls diktator har gjort. Tyska och franska politiker klagar över att Europa kan bli offer för en uppgörelse mellan Trump och Putin, men de glömmer att de själva var arkitekterna bakom denna katastrof. Å ena sidan har de i årtionden betraktat den ryska regimen som en ”socialt nära partner” i den nyliberala vinstkapplöpningen; å andra sidan har de entusiastiskt underblåst mekanismerna för en atlantisk dominans. Denna impopulära politik av ojämlikhet och militarisering leder till en minskning av demokratiska rättigheter: regeringar och media förföljer dissidenter och vägrar att erkänna valresultat. Hur skiljer sig detta från putinismen?

Miljontals ukrainare vill inte slåss och känner inte att deras land tillhör dem. Om ni vill stärka deras mod, hjälpa dem då att återfå sin röst, sin rätt att bestämma, och ja, ge dem tillbaka social jämlikhet.

Den som vill att Putins imperialistiska projekt ska falla måste fundera över hur man kan samla hundratusentals ryska soldater och miljontals ryska arbetare bakom linjerna för sin sak. För i slutändan ligger Kremls öde i deras händer. Det ni erbjuder dem idag är inget annat än bomber och oändligt krig.

*Liza Smirnova, Ryssland
Andrej Lebedjev, Ukraina
Aleksij Sachnin, Ryssland
Viktor Sydortjenko, Ukraina
Aleksander Voronkov, Ryssland
Andrej Konovalov, Ukraina*

Den 5 oktober 2025 samlades mer än 4 000 människor i Paris för att säga nej till upprustningen, nej till krig och åtstramningar och ja till ett slut på folkmordet i Gaza. ”Fred nerifrån” deltog.

Hela mötet i Paris kan ses på:
<https://www.youtube.com/live/IXG4g2iFj5E>
Konovalovs och Smirnovas tal börjar på 1:03

Aleksander Voronkov

ryske aktivister i *Fred underifrån*

I motsats till föreställningarna hos vissa västerländska och sydamerikanska vänsteranhängare är Putins nuvarande regim fientligt inställd till alla vänsteridéer (och gynnsam mot högerextrema nationalistiska krafter).

I ett sådant system fattas beslut som påverkar miljontals människors öde oöndvikeligen av en liten krets, och det var just så kriget med Ukraina påtvingades det ryska samhället.

I motsats till propagandan var detta inte en allmän enighet: det var ett projekt uppifrån och ner, drivet av rädsla, fattigdom och det repressiva maskineriet.

I september 2022 försökte den ryska regeringen mobilisera upp till 300 000 människor, men förlorade dubbelt så många som valde att fly utomlands. Många av dem ville inte strida, men lämnades åt sitt öde inte bara av sin egen regering, utan också av västerländska regeringar, som föredrog att straffa vanliga ryssar.

Under de senaste 43 månaderna har kriget förvandlats till en veritabel mördarmaskin. Bara i Ryssland har hundratusentals människor dödade eller sårade.

Tröttheten hos soldaterna vid fronten ökar. Antalet desertörer stiger. Studier visar att den stora majoriteten av befolkningen vill ha förhandlingar, särskilt de fattiga och de som bor på landsbygden, eftersom det är de som betalar det högsta priset i form av blodsutgjutelse och fattigdom.

Varför förvandlas inte tröttheten till massiva protester mot kriget? För att regimen har fulländat sin nyliberala mobilisering. I stället för en omfattande tvångsrekrytering har man genom finansiella kontrakt förvandlat de fattiga till disponibla resurser. De betalar mer för varje stupad än en arbetare tjänar under en livstid.

Varje försök till motstånd, vare sig det är vid fronten eller bakom linjerna, bestraffas med tortyr och fängelse, och alla olöjligtänkande stämplas som "utländska agenter" eller utsätts helt enkelt för repression.

(...)

Men även under detta tryck kvarstår levande nätverk av motstånd och solidaritet i Ryssland och Ukraina. I exil sammanför vår organisation vänsteraktivister som motsätter sig kriget i Ryssland och Ukraina.

(...)

Idag är militarisering ett sätt att upprätthålla makten i öst, väst och det globala syd.

(...)

Vi behöver fred som ett medel för demokratisering, inte som ett "avtal mellan eliter".

Vår utgångspunkt är enkel men konsekvent: ett omedelbart eldupphör som en förutsättning för att lansera en demokratisk och varaktig fred.

Varken en "frysning för att köpa tid" eller att tillgripa "totalt nederlag" kommer att lösa problemet: det förre kommer att leda till ytterligare massakrer, medan det senare riskerar kärnvapenupptrappning.

En varaktig lösning är endast möjlig om båda parter och de berörda samhällena föreställer sig en framtid som är bättre än den nuvarande.

Det är därför vi behöver en demokratisk fred mellan folken idag, inte mellan nuvarande regeringar. (...)

Social rättvisa som grunden för fred. Kostnaden för krig måste bäras av dem som organiserade och profiterade på det: högre tjänstemän, säkerhetsstyrkor, oligarker och propagandister. Konfiskering av supervinster och överföring av viktiga tillgångar till den offentliga sektorn, med demokratisk förvaltning av arbetare och befolkning, är nödvändigt för att eliminera den materiella grunden för diktatur. Politisk demokratisering är oskiljaktig från social och ekonomisk demokratisering. (...)

Låt oss arbeta tillsammans för att omvandla dessa ord till ett verktyg. Låt oss visa att våra samhällen har ett alternativ. Fred underifrån. Demokrati underifrån. Solidaritet på båda sidor av fronten.

Andrej Lebedjev

ukrainsk aktivister i *Fred underifrån*

För sex månader sedan blev min farbror tvångsinkallad till armén. Han hade just gått ut för att köpa bröd; rekryteringskontorets anställda attackerade honom bakifrån, som en vanlig brottsling, vred hans armar och kastade honom bunden in i ett militärfordon. Så här ser vardagen ut i mitt land.

(...)

Ännu mer än ryska drönare och missiler fruktar ukrainare tvångsmobilisering. Militären jagar män i värnpliktsålder som om de vore vilt ... Enligt de senaste ukrainska uppgifterna har cirka 350 000 soldater deserterat.

Det råder ingen tvekan om att huvudansvaret för denna katastrof ligger hos Vladimir Putin, som försöker ockupera mitt land. Detta är allmänt känt, men jag vill nämna andra skurkar i denna katastrof.

För det första, de härskande klasserna i västländerna.

De såg Ukraina som ett förhandlingskort i sitt geopolitiska spel. (...) De talade om frihet och välstånd, men använde cyniskt Ukraina som en koloni, som en källa till resurser och billig arbetskraft.

Donald Trump har utnyttjat mitt lands dramatiska situation för att införa ett fullständigt förödmjukande kolonialavtal, enligt vilket majoriteten av den nationella rikedomerna och resurserna har blivit amerikanskt kapitalens egendom.

(...)

Sedan ligger en del av ansvaret hos Volodymyr Zelenskys administration och den ukrainska härskande klassen. För de flesta ukrainare innebär varje dag av krig nya dödsfall och nytt lidande, men under årens lopp har en stor del av företagen skördat enorma vinster från militära beställningar. För dessa människor är kriget en

välsignelse. Och de vill inte att det ska ta slut.

De har ett kraftfullt vapen till sitt förfogande: nationalistisk ideologi. Det handlar inte bara om extremhögern – som har ett betydande inflytande i landet och armén – utan också om krigets mål. Vad är agendan? Det handlar om 1991 års gränser.

Liza Smirnova

rysk aktivist i *Fred underifrån*

Jag vet att många av er har kallats Putins nyttiga idioter, när ni motsatte er militariseringen av era länder. De härskande klasserna här i väst betar sig trots allt nästan som den ryska oligarkin. De kräver åtstramning för att besegra den yttre fienden. Och de som inte håller med kallas utländska agenter. Precis som i Ryssland.

(...)

Putin fruktar inte militärt nederlag. I värsta fall har han tillgång till atombomben. Varje eskalering stärker bara hans makt. Det är därför det som vi gör idag är mycket farligare för hans diktatur än de bomber och missiler som Macron, Scholz, Merz eller Trump skickar till fronten.

Vi vill erbjuda vårt folk det som deras ledare vägrar dem – fred. Det är den väsentliga frågan: inte seger, utan

Det handlar om att upprätthålla den ukrainska statens nuvarande struktur, det vill säga maktkoncentrationen i Kiev. Och det handlar naturligtvis om Ukrainas fortsatta integration i imperialistiska strukturer, Europeiska unionen och framför allt Nato. Det är för denna agenda som soldater dör vid fronten idag.

just fred, ett slut på blodbadet. Och det är vad majoriteten av ryssarna tänker, särskilt i skyttegravarna.

Världen bör inte styras av abstrakta villkor, varken av gränser som dras upp av politiker och funktionärer, eller av nationella eller maktbaserade fantasier. Det måste vara en värld som utgår ifrån människorna själva och deras självbestämmande.

Självbestämmande handlar inte bara om folkomröstningar för att avgöra till vilken nation ett område tillhör. Självbestämmande är det gemensamma i folkens egna händer (...)

Den ryska liberala och västvänliga oppositionen klarar inte av att föreslå en demokratisk antikrigsplattform och än mindre eliterna i Väst. Det är bara de anti-imperialistiska vänsterkrafterna som kan göra det.

Delegationen från den ukrainsk-ryska föreningen *Fred underifrån* på fredsmötet i Paris i oktober. Från Sverige deltog Jeannette Escanilla, Irene Molina, Jeff Skinner och Marcus Carlstedt, som har ställt detta material till vårt förfogande. Tack Marcus!

Ordet är fritt

Översättning från Finlands fredsförbunds ordförande Kari Välimäkis blogg 22.10.2025
<https://rauhanliitto.fi/rauhanliitto/ajankohtaista/blogit/puheenjohtajan-blogi/rauhanliike-javenaja>

Ett gammalt stationshus skulle rivas men flyttades och fick nytt namn och nytt liv. Fredsstationen är ett livligt centrum för medborgarverksamhet och fredarbete, ett hem för flera organisationer. Finlands fredsförbund, som håller till där, är en samorganisation av flera fredsgrupper. Huset ligger vid Loktorget i Böle i Helsingfors. Där finns ett kafé.

Freds rörelsen och Ryssland

Freds rörelsen har entydigt fördömt Rysslands anfalls krig mot Ukraina. Freds rörelsen står aldrig någonsin för våldsamma lösningar. Vi vill att det blir ett slut på kriget i Ukraina så fort som möjligt, och vi tror inte att de vanliga medborgarna i någotdera av de krigförande länderna stöder kriget.

Vad kan då freds rörelsen göra i en sådan här situation? När vi nu fört samtal med olik tänkare som lämnat Ryssland, verkar enda hoppet för att få slut på kriget vara Rysslands demokratisering och att få till stånd ett oavhängigt civilsamhälle.

Ryska emigranter tror inte på en militär seger för varken Ryssland eller Ukraina. Båda parterna har redan

lidit stora mänskliga och materiella förluster, och mellan dessa två broderfolk har formats ett djupt hat förhållande som sträcker sig över decennier.

Putins regering vill inte egentligen ha fred, eftersom Ukrainakriget utgör en möjlighet att hålla kontrollen över medborgarna. Även Ryssland använder utrikespolitiken som ett redskap för sin inrikespolitik. Ryssarna litar inte på sina ledare, men inte heller nödvändigtvis på länder i väst. Bristen på tillit, eller socialt kapital, är djup och är ett arv från såväl tsarmakten som Sovjettiden. I en sådan situation blir hänvisningen till ett yttre hot en faktor för att ena folket även i Ryssland. Då det i Ryssland inte finns en verklig politisk opposition, fri press och demokrati kommer makthavarnas ensidiga propaganda med tiden att utgöra den enda sanningen. De som

ifrågasätter den sanningen, samt deras närstående, blir bestraffade på samma sätt som under Stalins tid.

Kriget förlängs då Putin vill fortsätta kriget, medan de europeiska länderna vill stöda Ukrainas väpnade kamp utan någon egentlig plan för hur fred ska åstadkommas. USA under Trumps ledning har inget verkligt behov av att få till stånd en fred, vilket har observerats utgående från Trumps ändrade attityder varje gång han har träffat Putin. Trump har med hjälp av Nato fått Västeuropas länder att rusta upp på ett sätt som hittills aldrig skådats, och det befrämjar USA:s vapenindustri. Ukraina får vapen från USA och Västeuropa betalar. Varför skulle Trump vilja minska på USA:s vapenförsäljning?

Även ideologiskt är Trump nära Putin. Trump vill uppnå envælde genom att försvaga det federala civilstyret, genom att sända nationalgardet till olika delstater, genom att försvaga universiteten och sådan beslutsgång som grundar sig på vetenskap, genom att begränsa yttrandefriheten och genom att fatta beslut som gynnar de superrika. Genom att göra upp "deals" strävar Trump att koncentrera den politiska och ekonomiska makten till några få, alldeles på samma sätt som Putin har gjort i Ryssland.

I början av 1990-talet gjordes initiala försök att integrera Ryssland i en internationell gemenskap med hjälp av ekonomiskt samarbete. Det målet sammanföll på lång sikt med det som skedde under Västeuropas väg mot den europeiska unionen, vilket betydde att tidigare fiender knöts till varandra med hjälp av ekonomiska band, som senare utvecklades till ett bredare samarbete. Föresatsen lyckades emellertid inte, därför att de fördelar som utrikeshandeln innebar koncentrerades mestadels till oligarker förbundna med Putin.

Västländerna var inte nämnvärt bekymrade över den auktoritära utvecklingen i Ryssland, eftersom deras handel med Ryssland var lönande. Västvärldens länder har gjort samma fel flera gånger under kolonialismens era, vilket Mellanösterns konstgjorda odemokratiska stater är tydliga exempel på.

Det är svårt att föreställa sig hur västvärlden skulle

kunna förändra Ryssland i en demokratisk riktning. Det gick ju inte att exportera demokratin med vapenmakt till Afganistan – varför skulle det fungera när det gäller Ryssland? En beaktansvärd grupp i Rysslands demokratiseringsprocess är de oliktankare som flytt från Ryssland och upprätthåller kontakter dit. De europeiska länderna bör stöda dessa oliktankare genom att erbjuda dem asyl samt moraliskt och ekonomiskt stöd.

Freds rörelsen kan från sin sida bidra med att hjälpa ryska fredsaktivister och vapenvägrare.

Dessutom ska freds rörelsen lyfta fram att vanliga ryska medborgare inte är samma sak som Putins regering. Majoriteten av ryssarna vill sannolikt inte ha krig. Därför borde vi skapa och upprätthålla kontakt med dem åtminstone på något plan.

Medierna borde berätta om hur vanliga ryssar lever såväl i Ryssland som i exil. Ett ökat ömsesidigt utbyte är det enda sättet att motverka de fiendebilder som växer sig allt starkare. Trots alla svårigheter bör dialog eftersträvas även med Putins regering. Krig kan inte avslutas ensidigt. Vi bör hålla i minnet att andra världskrigets avslut var en överenskommelse med autokraten Stalin.

Freds rörelsen kan för det tredje lyfta fram att fredens förutsättningar är demokrati, yttrandefrihet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den förutsättningen rör inte bara Ryssland utan alla länder. För Putin skulle det ha varit mycket svårt att starta ett krig om landet vore en demokrati med yttrandefrihet och en opposition.

För det fjärde kan freds rörelsen stöda alla påtryckningar som riktar sig mot den ryska ekonomin och ledningen. Sådana åtgärder borde bli mer heltäckande än tidigare.

Freds rörelsens femte uppgift är att också visa på krigets verklighet. Krig är inte hjältedåd och seger. Det finns ingenting upphöjt med krig och det handlar aldrig enbart om att försvara sig, eftersom också den som försvarar sig strävar att döda och utplåna. Krig är döda kroppar, lidande och förstörelse.

Kari Välimäki

Ordförande för Finlands fredsförbund

Laura Lodenius på Fredsstationen med kollega

En värnpliktsvägrares död

I Kalmar ungsocialistiska klubb fanns också Rickard Alexander Almskoug, född i Kalmar. Familjen splittrades och Rickard sändes till barnhemmet Norrgård, där han uppfostrades och lärde skomakeriyrket.

Rickard Almskoug var en idealist, som hatade alla orättvisor och brann av vilja att avskaffa militarism och krig, som han avskydde. Vi blev goda vänner, och jag minns att vi tillsammans läste Bertha von Suttners bok "Ned med vapnen". Ett starkt intryck på oss gjorde också Maupassants ord: "Det mest förvånande är att inte hela det undre samhällslagret gör uppror bara det hör kriget nämnas. Ska vi ständigt leva under trycket av våra barbariska förfäders gamla, eländiga sedvänjor, barbariska fördomar och blodtörstiga tankegångar?"

I en skrivelse till rullförföringsområdets befälhavare meddelade Rickard Almskoug att han vägrade göra värnplikt.

Han anhölls och fördes av Kalmar-polisen till Hultsfreds exercisplats. Av en militärdomstol dömdes han till tre månaders straffarbete och transporterades till Västerviks fängelse.

14 mars hade han anhållits. 1 juni kom två brevkort till hans broder Knut i Kalmar. Myndigheterna meddelade på det ena kortet att Rickard var död. Det andra innehöll ett meddelande om att han skulle begravas dagen efter, den andra juni.

Vi blixtkallade ett klubbmöte och det beslöts att jag express skulle resa till Västervik. Vid mina undersökningar i Västervik trodde jag mig kunna konstatera att han inte fått fullvärdig vård i fängelset och att han inte i tid förts till sjukhus. Dödsorsaken uppgavs vara tuberkulos i binjurarna eller/och brusten blindtarm. I realiteten dog han väl i fängelset. Han var mera död än levande när han fördes från fängelsecellen till sjukhuset.

Även om vi misslyckades med att få en undersökning till stånd, lyckades vi omtentgöra planerna på en hemlig begravning, vari hans närmaste och vänner inte skulle fått delta.

Kistan med stoftet av mina döde vän lät jag föra ombord på ångaren "Hyperion". Vid ankomsten till Kalmar fördes kistan till Folkets hus. Den kläddes helt i rött och kända och okända vänner höljde den med kransar och blommor. Den allmänna opinionen hade vi tydligen helt på vår sida. Även Norrgårds föreståndare, pastor Walerius Olsson, hyllade den döde fredskämpen med blommor.

Söndagen den sjätte juni 1909 ägde begravningen rum. Sorgklädda fackföreningsfanor förekom i mycket stort antal. Från Folkets hus gick sorgetåget med kistan, som bars av sex kamrater i vita mössor och svarta halsdukar. Från ett stort svart standar lyste i rött ordet: "Samhället mördade honom. Vi kräver hämnd." En musikkår med förstämda trummor medverkade. Processionen skred sakta fram från Folkets hus' gård Unionsgatan-Smålandsgatan-Södra Vägen-Slottsvägen till Södra kyrkogården strax intill slottet och stadsparken.

Tidningen "Barometern" uppskattade antalet deltagare till 2 500, medan "Kalmar" beräknade det till 3 000. I verkligheten var nog deltagarantalet det dubbla och på kyrkogården det mångdubbla. "Hela staden" hade mött upp.

I god tid hade jag uppvaktat pastorexpeditionen och framhållit att vi ville begrava vår kamrat utan inblandning av kyrkan. Efter samtalet med den hetsige pastor Ossian Wahlmark förstod jag att det blåste upp till strid även på denna front. De reaktionärt ortodoxa kyrkliga elementen var aggressiva och lärerade med "Gule Josefs" arbetarförbund, en då existerande strejkbrytarorganisation. Det fanns ju denna tid ingen rätt till borgerlig begravning. Men man får väl anta att händelserna på kyrkogården i Kalmar bidrog till införandet av rätt till civil begravning, även om utvecklingen i detta fall gick sakta.

Vid graven hatar ingen mer, skrev "Stockholms Dagblad" efter begravningen. Kanske det. Mot oss, som intet högre önskade än att få begrava vår döde vän i fred, strömmade emellertid ett vilt och oresonligt hat. Musiken spelade först "Arbetets söner" och sedan "Internationalen". Därefter steg jag upp på jordvallen vid den öppna graven och började tala. Men det dröjde inte länge förrän jag avbröts av ett råskinn, som i spetsen för en grupp vildsint reaktionära kyrkliga och "Gule Josef"-anhängare rusade mot mig. Det uppstod en brottning. Jag var flera gånger långt nere i graven, men drogs varje gång upp igen av starka kamraters händer.

När det blev någorlunda lugnt började jag åter tala. Men ett nytt försök gjordes att störa. En kantor Sjögren stämde upp psalmen "Jag går mot döden vart jag går..." För all del, psalmen kunde ju passa in på en värnpliktsvägrares ensamma kamp mot döden i en fängelsecell.

Spontant besvarades psalmsången med "Internationalen". Eftersom man denna tid alltid sjöng på mötena deltog tusentals människor i sången, som bars fram av en flammande lidelse. Resultatet av denna sångduell blev en överlägsen seger för oss.

Sedan oroselementen insett att de måste avslägsna sig kunde vi i lugn och ro fullfölja begravningen. Jag avslu-

tade mitt tal och de många fackföreningsfanorna och standaren sänktes till en sista och gripande hyllning av Rickard Alexander Almskoug, som offrat sin unga och värdefulla liv i kampen för freden.

Själv hade Almskoug på ett klubbmöte manat till offer i denna kamp. För oss fredsvänner, sade han, gäller det att gå framåt, att aldrig svika vårt samvete, även om man med aldrig så stränga och barbariska metoder skulle söka kringskära vår frihet. Hurudant än offrens öde blir, kräver dock vår gemensamma sak detta, och ingen som sätter fredsiden högt har rätt att svika.

"Hur än offrens öde blir!" Anade Rickard Almskoug sitt tragiska slut som värnpliktsvägrare? Han föddes den 27 november 1887 och dog den 30 maj år 1909, en pingstdag, endast tjugutvå år gammal. Som en symbol för freden lever han dock.

Vid begravningen av Rickard Almskoug var det en stor lycka att polischefen i Kalmar visade så stort förstånd och lugn att han inte gav order till de talrikt utkommenderade poliserna att ingripa. Resultatet hade säkerligen blivit katastrofalt. Stämningen bland folket som deltog var upprörd på grund av det provokativa uppträdandet av den klick av reaktionära kristna som lerat sig med strejkbrytarvärnarna. Och ett ingripande av polisen hade av arbetarna betraktats som ett partitagande för deras fiender. Resultatet hade blivit ödesdigert, ty upphetsningen var ibland farligt nära kokpunkten.

Efter 6 juni öppnades i den borgerliga pressen en våldsam hets mot oss med rop på åtal. Det blev både åtal och domar. Jag dömdes till fyra månaders fängelse och sex av mina kamrater fick två hundra kronors böter vardera.

De "satt av böterna" med tjuguen dagar var i Kalmar-fängelset.

På Rickard Almskougs grav på kyrkogården strax intill slottet har rests en hög granitobelisk. I relief är inhugget ett avbrutet gevär, en symbol för människans kamp mot kriget och förstörelsens makter. Inskriptionen på gravstenen lyder: *Rickard Almskoug, värnpliktsvägrare, född den 25.11.1887. Dog i fängelset den 6.6.1909.* (Detta datum är felaktigt. Han dog den trettionde maj.) *Sveriges Ungsocialister reste vården.*

Tjugufemårsminnet av Rickard Almskougs bortgång firades vid en sammankomst i Kalmar Folkets hus i juni 1934 med ej mindre än 1 100 deltagare. Vid detta tillfälle talade jag om händelserna tjugufem år tidigare. Jag hade också skrivit ett skådespel med titeln "Jag vägrar", i två akter och tio bilder. Det uppfördes av teaterklubben "Regi" i Kalmar. Regissör var Hilding Gavle från Dramatiska teatern i Stockholm. Musiken hade komponerats av min fru, Annika Björklund.

Femtioårsminnet högtidlighölls på restaurant "Fatburen" i Stockholm den 25 april 1959. Jag höll ett föredrag om Rickard Almskoug och sångerskan Margareta Rydén spelade och sjöng. Sammankomsten blev en hyllning för rätten att handla enligt sitt samvete, sin tro och sina åsikter, då det gäller något så avskryvt och ödeläggande som krig.

Ur C. J. Björklunds memoarer
Anarkist och agitator; 1969.

Att vägra döda är hotfullt i alla stater

I Litauen betraktas idag belarusiska och ryska samvetsvägrare som ett hot mot den nationella säkerheten och deporteras tillbaka, där de med stor sannolikhet hamnar i fängelse. Det finns redan samvetsvägrare som på detta sätt har hamnat i fängelse i Belarus. Vi vill skydda dessa modiga män som har vägrat att ta upp vapen och gå in i den belarusiska eller ryska armén, eftersom de nu befinner sig i fara och under stark press.

Vi inleder en stödkampanj för den nya kalendern som är tillägnad tolv belarusiska och ryska samvetsvägrare – personer som har vägrat att delta i kriget och som har mött mycket hårda konsekvenser för detta val. Idag hotas alla av att skickas tillbaka till Belarus eller Ryssland och att hamna i fängelse för vägran att fullgöra militärtjänst.

Intäkterna kommer enbart att användas till tryckkostnader samt till att finansiera juridiskt och humanitärt stöd för att skydda de förföljda samvetsvägrarna. Kalendern gör det möjligt att ge verklig synlighet åt dessa modiga handlingar och att ge direkt stöd till dem som fortsätter att förföljas för sitt samvetsbeslut.

Vi uppmanar till köp och spridning. Vi är tacksamma för solidaritet, stöd och vidare spridning av informationen i era kanaler och kommunikationen.

Olga Karatj

Kalendern kan köpas här:

<https://ndbelarus.com/2025/11/19/peace-hero-calendar-twelve-acts-of-courage-against-war/>

Värnpliktsvägrarnas Centralorganisation demonstrerar 1968

Morfar! Jag vill inte dö i kriget

Mitt tolvåriga barnbarn och jag satt i bilen på väg till hans tandläkare. På radion beskrev en ekonomisk analytiker de ”lysande framtidsutsikterna” för svensk vapenproduktion och export.

Reportern problematiserade varken den snabbt växande vapenindustrin, eller att svenska vapenfabrikanter förser Israel med vapen. Inte heller att Qatar förmedlar svenska vapen till kriget i Sudan.

Inombords kokade jag av ilska, men jag teg av hänsyn till mitt barnbarn.

Trots mina försök att vara lugn, märkte han att jag var upprörd. När inslaget på radion var slut frågade han mig stilla:

– Morfar ... Jag vill inte dö i kriget.

Jag blev ställd.

Hur bemöter jag hans oro?

I ett försök att minska hans oro svarade jag:

– Jag förstår din oro. Men det behöver inte bli krig.

– Nähä? Det trodde jag, svarade han något lättad, men tillade ändå snabbt:

– Men måste jag bli soldat och dö?

Den frågan – den svåraste av alla – ställde han till mig, som älskar honom mer än mitt eget liv.

Ulf Kristersson, Nooshi Dadgostar och alla ni andra som ser upprustningen som en lösning – vad vill ni att jag ska svara mitt barnbarn? Ska jag säga att han, med Kristerssons ord, måste vara beredd ”att med vapen i hand och livet som insats försvara Sverige”? Ska jag säga att det är hans plikt att döda – och om nödvändigt

dö – för Sverige? Han som har hela livet framför sig? Han som riskerar allt, inte ni?

Med det budskapet låter jag honom förstå att hans liv är mindre värt än Sveriges.

För det är exakt så ert budskap uppfattas.

Så vad svarade jag honom, där vi satt i bilen på väg till tandläkaren? För hans fråga krävde ett svar.

Att jag tvekade märkte han. Sedan sa jag:

– Det finns andra möjligheter än krig. Jag försökte förklara innebörden av generalstrejk, civilt motstånd, massrörelser för fred, samordnade med fredsivrare över hela världen.

Men jag la också till:

– Det betyder dessvärre inte att ingen kommer att dö. Men oerhört mycket färre än i det storkrig som upprustningsivrarna rustar för.

Men det var inte strategier som upptog mitt barnbarn. Det var hans vilja till liv.

Så, Ulf och ni andra – jag misstänker att ni betraktar svaret jag gav honom, inte bara som naivt utan som ytterst provocerande. Rent av som landsförräderi:

– Älskade barnbarn... jag förstår dig. Jag tycker att du och alla ungdomar ska överväga att vägra bära vapen. Ni riskerar fängelse, men det är trots allt bäst. Era liv är viktigast av allt, viktigare än Sverige.

Han såg på mig med ett svagt leende. Efter några sekunder tryckte han fram sin senaste favoritlåt på Spotify.

Gay Glans

Tidigare publicerad i Aftonbladet och Internationalen

Ungas rätt att inte döda

Allt fler unga har under de senaste åren kontaktat med oss med en oro och rädsla över att kallas till värnplikt mot sin vilja.

Det är en desperat situation där de unga som kontaktar oss ofta saknar kunskap och information om vilka alternativ som finns. Flera har redan påbörjat sin värnplikt, mår psykiskt dåligt och vill ta sig därifrån.

De beskriver hur de har tappat hoppet, hur de saknar livsglädje och hur sådant som annars brukar kännas roligt inte gör det längre. Många berättar hur starkt påverkade de har blivit av skjutövningar på människo-liknande figurer.

Hur kan vi stötta våra unga? Svenska Freds vet vikten av att ha en röst att vända sig till, som kan bemöta de ungas oro och finnas som stöd. Om du eller någon i din närhet behöver råd och stöd kan du alltid kontakta oss. Vi kan förklara vad som gäller, ge råd och informera om rätten att ansöka om vapenfri tjänst – en rättighet som Svenska Freds bidrog till att införa på 1920-talet och har försvarat sedan dess.

Fredliga hälsningar

Kerstin Bergeå
Svenska Freds ordförande

<https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/varnplikt/>

Ungdomar i Tyskland säger nej till återinförd värnplikt

<https://www.youtube.com/watch?v=zUNEDiXgBjI>

Har du missat
något av de tidigare numren
av Ställ om, så kan du ladda ner från

<https://www.artisterforfred.se/st%C3%A4ll-om>

Ett alltmer auktoritärt Sverige

I förra numret skrev Olga Karatj om utvecklingen mot ett auktoritärt samhälle i Lettland. Hon noterade flera varningssignaler. Eftersom de ringer även i Sverige och vi befinner oss på ett brant sluttande plan ges här ett aktuellt urval. Inget riksdagsparti har konsekvent röstat mot förslag som inskränker fri- och rättigheter och de flesta ledamöter verkar avhända sig ansvar och huka under partipiskan.

Diskussioner förs om att lämna internationella överenskommelser. Den 12 augusti gjorde Liberalernas ungdomsförbund ett uttalande om att Sverige borde lämna Ottawakonventionen, konventionen mot personminor. "Truppinor" kallade de dem, som om de civila offren, som är långt fler, vore irrelevanta och som om soldater inte vore människor.

Uttalandet ligger i linje med vad som sägs i strategidokumentet *Tidö 2.0: Nystart för Sverige*, som tagits fram av två tankesmedjor, Svenskt Näringslivs Timbro och Sverigedemokraternas Oikos inför valet 2026: "En parlamentarisk utredning får i uppgift att se över Sveriges anslutningar till internationella vapenkonventioner." <https://timbro.se/allmant/tido2/>

Migrationsministern berättade för Aftonbladet den 28 oktober att Moderaterna även vill "se över" både Europakonventionen för mänskliga rättigheter och FN:s Flyktingkonvention. Samma strävan syns i *Tidö 2.0*, som förordar avveckling av myndigheter som fokuserar på mänskliga rättigheter: "Effektiviseringen av statsförvaltningen fortsätter [...]. MR-institutet avvecklas [...]. En samlad översyn av myndigheter med uppgifter rörande mänskliga rättigheter, exempelvis Barnombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Forum för levande historia, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och Myndigheten för tillgängliga medier, genomförs (jfr SOU 2025:13)."

Jämställdhetsreformer ska avvecklas. I *Tidö 2.0* står det att Jämställdhetsmyndigheten ska avvecklas och att jämställdhetsintegrering "upphör". Pappamånderna i föräldraförsäkringen tas bort, vilket kommer att påverka jämställdheten i stort, liksom anknytningen för barn till låginkomsttagare eftersom den med lägst lön, dvs. i de allra flesta fall en kvinna, stannar hemma.

Samernas rättigheter försvagas ytterligare. Till exempel ska "infrastrukturen och allmänhetens tillgång till naturen" stärkas genom att "statens upplåtelser och kraven på bygglov ses över" och "ett system med generell bygglovsbefrielse utanför sammanhållen bebyggelse utreds". (*Tidö 2.0*) I augusti publicerade Timbro även en egen rapport med förslag för en "liberal samepolitik".

Läs Amnestys kritik här: <https://www.amnesty.se/aktuellt/sverige-timbros-forslag-hotar-urfolksratten/>

Åtta riksdagar, tre borgerliga och fem socialdemokratiska regeringar har nu hunnit undvika att ratificera FN:s urfolkskonvention. Senast någon i riksdagen undrade vad som pågår var i april, när en miljöpartist ställde en skriftlig fråga till kulturministern. Hon svarade så här: "ILO:s konvention nr 169 är bred och spänner över många områden. Inom Regeringskansliet är ansvaret för frågan om konventionen delat mellan flera departement. En förutsättning för att ratificera konventionen är riksdagens godkännande. Inför riksdagens ställningstagande måste samtliga frågor kring de rättsliga konsekvenserna av en anslutning till konventionen vara utredda. Det finns i nuläget ingen fastställd tidsplan för arbetet."

Stödet ska bli ännu mindre till människor med olika slag av "funktionsnedsättning" – en i sig avhumaniserande beteckning som speglar samhällets syn på denna redan mest utsatta grupp. *Tidö 2.0* lovar att det ska ställas lägre krav på tillgänglighet även i bostäder, särskilt studentbostäder! "Diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder ses över och onödigt betungande bestämmelser slopas".

Den senaste budgeten indexerade inte upp assistansersättningen. Det är en ersättning som människor som "i genomsnitt behöver hjälp mer än 20 timmar i veckan, med så kallade grundläggande behov", kan söka för att köpa personlig assistans (citat från Försäkringskassans sajt). Det är inte den som behöver hjälpen som avgör hur mycket och vilken sorts hjälp som behövs. Det inskjutna "så kallade" uppmärksammar läsaren på det faktum att det finns en myndighetsdefinition av vad som är grundläggande behov och att den inte nödvändigtvis, om ens någonsin, sammanfaller med vad människor i verkligheten behöver.

Planer finns på att tillåta att de mest utsatta i samhället utnyttjas som billig arbetskraft. En särskild, enkel anställningsform för personer långt från arbetsmarknaden utreds. Den ska kännetecknas av lägre lön, enklare regler och mindre anställningsskydd, för att göra det möjligt för arbetsgivare att erbjuda fler enkla jobb. "Anställningsformen bör göras så generell och enkel att använda som möjligt." (*Tidö 2.0*) Fler möjligheter att tjäna pengar på den misär vårt ekonomiska system skapar planeras med andra ord. Regeringen och SD berättade i september att försörjningsstödet från och med juli 2026 ska "kopplas till aktivitetskrav", vilket i praktiken innebär att människor utan tak över huvudet, kroniskt sjuka människor och människor med "funktionsnedsättning" "frigörs" för arbetsmarknaden. Den lilla del av befolkningen som behöver försörjningsstöd – varav

majoriteten är svenskfödda ensamstående vuxna – får inte ens nu en ersättning som det går att leva på. För mer information, se:

<https://hejaolika.se/artikel/overens-om-begransad-valfard-bidragstak-aktivitetskrav-och-kvalificering-2/>

Sveriges stadsmissioner påpekade förgäves i sitt remissvar att "försörjningsstödet är samhällets yttersta skyddsnät baserat på behov" som "inte ska villkoras utifrån individens beteende. Det kommer att drabba

människor som redan befinner sig i en mycket utsatt livssituation." (*Fattigdomsrapporten 2025: Från välfärds-samhälle till välgörenhetssamhälle*. Hela rapporten kan laddas ner här:

<https://sverigesstadsmissioner.se/nyheter/fattigdomsrapporten-2025/>)

Regeringen uppmuntrar till våld genom att ständigt gå till verbal attack mot vissa grupper i samhäl-

let. Mohammad Aluauudt Allah misshandlades på Östermalm i Stockholm i augusti. Han kom hit som flykting från Syrien för tio år sedan, men har nu lämnat Sverige. Aftonbladets reporter frågade honom om det fanns något som skulle kunna få honom att känna sig trygg igen. Hans svar var: "Kanske är det som när fåglar migrerar för att söka ett varmt och fredligt hem, de gör det i flock. De stärker varandras mod. Ingen fågel kan vara ensam, om en blir det blir den ett lätt byte för rovfåglar. Kanske behöver jag fred, trygghet och människor omkring mig som älskar mig – eller åtminstone inte hatar mig."

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/pBgAQw/mohammad-misshandlades-av-nazisterna-har-flytt-sverige>

Andra grupper som regeringen valt till måltavlor är Palestinarörelsen och freds- och klimataktivisterna, särskilt om de protesterar mot folkmordet på palestinierna. Där kompletteras verbala attacker av den talande tystnaden inför det våld som riktas mot dem. Försök görs också att bli av med organisationer genom guilt by association.

Sverige bygger barnfängelser. Visserligen har vi redan (sedan 1993) SiS-hemmen. De omgärdas av stängsel och/eller murar med taggtråd och ligger oftast isolerat. Det har kommit flera larmrapporter om att barn misshandlas och tar livet av sig på dessa "hem", även om försök på senare tid gjorts att rikta om det mediala fokuset mot rymningar, nu när övervakning trendar som universallösning. Skillnaden mellan SiS-hem och kriminalvården kanske är marginell.

Men staten planerar också att låsa in fler. Sverige kan komma ha flest fängslade per capita i Europa om 10 år. Europortalen skrev 2024 att om "alla straffskärpningar blir verklighet räknar Kriminalvården med att 35 000 personer kommer att sitta i fängelse då. Men myndigheten har bara planerat att få klart 27 000 fängelseplatser." Fängelseväsendet blir, som många varnat för, nästa guldgruva för "entreprenörer" – där vinster kan privatiseras och kostnader socialiseras.

Legitimering av ministerstyre planeras. "Regeringens tolkningsmöjligheter utreds. Statliga myndigheter har ofta ett omfattande utrymme att tolka öppna lagbestämmelser, tolkningar som kan ha stor betydelse

för den förda politiken. En utredning prövar om viktiga rättsliga ställningstaganden bör underställas regeringen, eller om överprövning av regeringen kan användas i högre utsträckning för att styra myndigheternas rättstillämpning." (*Tidö 2.0*)

Statligt stöd till folkbildningen, liksom till trosamfund, upphör helt, terminsavgifter på universiteten införs och antalet högskolor reduceras. På sikt omvandlas universiteten till stiftelser. (*Tidö 2.0*)

"Ägardemokratin utvecklas". Befolkningens inflytande i samhället kopplas till aktieäggande och privategendomar. Riksdagen anses vidare vara för stor. (*Tidö 2.0*)

Sverige har anslutit sig till Agenda 2030 som är FN:s globala handlingsplan för att skapa "en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld genom att utrota fattigdom, skydda planeten, främja fred, jämställdhet och säkerställa välbefinnande för alla". Enligt *Tidö 2.0* ska *Agenda 2030* "fasas ut". Samhällsnyttan beskrivs som "mycket oklar".

Den 13 december kom nyheten att FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvare, Mary Lawlor, kommer att kritisera Sverige. Lawlor intervjuades av Lisa Röstlund i Aftonbladet.

Röstlund hade också bett utrikesministern om en kommentar. Sin vana trogen nedlät sig denna dock inte till att svara. Röstlund hänvisades av pressekreteraren till Jämställdhetsministern, som förklarade att regeringen har "full respekt för de internationella åtaganden om mänskliga rättigheter som Sverige har. Tyvärr är detta inte självklart i andra delar av världen. Därför spelar också MR-rådets specialrapportörer och andra mekanismer en viktig roll för att upprätthålla och främja mänskliga rättigheter globalt. Vi ser fram emot att ta del av Mary Lawlors brev."

Vad ska det betyda?

Respekt visas genom att fullfölja Sveriges åtagande "att upprätthålla och främja mänskliga rättigheter". Lawlors brev blir dyster läsning.

Annelie Hultén Contreras

FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvare, Mary Lawlor, kommer att kritisera Sverige. Lawlor intervjuades av Lisa Röstlund i Aftonbladet

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/V6RXI1/harda-fn-kritiken-utvecklingen-i-sverige-archockerande>

Fred & Klimaträttvisa!

Kom med och bygg en rörelse för fred på jorden och fred med jorden. Nu måste vi samlas lokalt, nationellt och internationellt för eldupphör och fredsförhandlingar i alla krig, för konkreta lösningar på klimatnödläget och för rättvis fördelning av resurser.

Militariseringen både i Sverige och över hela världen slukar enorma resurser som behövs för att lösa klimatkrisen och andra stora problem i vår tid. Att fortsätta skövla och utnyttja naturtillgångarna som om de var oändliga gör planeten obeboelig. Själva livet är hotat.

Vi kan inte fortsätta leva som om det finns fyra jordklot. Energianvändningen måste minska kraftigt, både genom energisnål teknik och ett energisnålt levnadssätt. Vi måste ha ett resursbevarande samhälle och då krävs en genomgripande förändring av det ekonomiska systemet och hela samhället – en förändring som gynnar både dem som bor på landsbygd och i stad, folk som arbetar i jordbruk, skogsbruk, industri och servicenäringar.

Krig innebär att människor dödas, skadas och traumatiseras. Människor drivs på flykt. Bostäder, gemensamma byggnader och infrastruktur förstörs. Miljön skadas av föroreningar, minor och bomber.

Krig leder till militär upprustning, de skapar fiendebilder och bygger murar mellan människor.

Vi behöver bygga broar för att leva tillsammans och kunna arbeta för att lösa klimatkrisen. Vi måste skapa ett gott liv för jordens befolkning. Vi måste samarbeta för att trygga matförsörjningen och spara på våra tillgångar. Vi vill att miljarderna för militär upprustning i stället satsas på klimat, skola, vård och omsorg.

Vi uppmanar enskilda och organisationer att komma med och skapa en folkrörelse för fred och rättvisa.

Fred och klimaträttvisa nu!

Nedrustning – för miljö och välfärd!

För en rättvis värld!

Arbetsgruppen för fred och rättvis klimatomställning stockholm@svenskafreds.se
Jordens vänner/fredsutskottet, Artister för fred och Fridays for future/Lund
slowclimate@gmail.com var de första undertecknarna av detta uppprop. Nu är
listan på grupper som anslutit sig lång och det tillkommer nya – i flera länder.
Se <https://actionnetwork.org/forms/endorsingpcj/> (läs koden här bredvid)

FRED på & med JORDEN